

VARBERGS
KOMMUN

Bilaga 1*

Utställningshandling

Avfallsplan för Varbergs kommun

2024–2030

Från avfall till resurs

Denna bilaga är **inte ett beslutsunderlag, utan endast ett kunskaps- och informationsunderlag till Avfallsplan för Varbergs kommun 2024–2030.*

Innehållsförteckning

1. Nulägesbeskrivning av avfallshanteringen i Varberg	4
1.1 Allmänt	4
Varberg	4
Vivab	4
1.2 Insamling av avfall i Varberg	4
Ansvar för och hantering av kommunalt avfall	4
Avlämning vid återvinningsstationer	7
Slam från enskilda avlopp	7
Avloppsslam	7
Övrigt avfall	7
2. Lagstiftning och mål	9
2.1 Lagstiftning som styr avfallshanteringen	9
2.3 Förändringar sedan förra planen och kommande förändringar	12
2.2 Mål som styr avfallshantering	12
3. Utvärdering av Avfallsplan 2018–2022	17
3.1 Sammanfattning	17
3.2 Utvärdering	17
Avfall en resurs	17
Minskad påverkan på miljön	18
God service och arbetsmiljö	19
4. Områden som valts bort i Avfallsplanen	20
5. Återvinningsstationer och avfallsanläggningar i Varberg	21
5.1 Återvinningsstationer i Varberg 2023	21
5.2 Avfallsanläggningar i Varberg	22
6. Uppgifter om nedlagda deponier i Varberg	24
6.1 Allmänt	24
Inventering av äldre nedlagda deponier i Varberg	24
6.2 Generella åtgärder enligt Naturvårdsverket	24
6.3 Handlingsplan	25
Prioriteringslista för Varbergs kommun (Handlingsplan nedlagda deponier)	27
6.4 Nedlagda avfallsupplag i Varberg	28
Större kommunala deponier i Varberg där sluttäckning slutförts eller pågår	28
Resultat inventering 2015–2016 av äldre deponier i Varberg	29
7. Miljökonsekvensbeskrivning av Avfallsplan för Varbergs kommun 2024–2030	31

7.1 Sammanfattning	31
7.2 Bakgrund	31
Behov av och syfte med miljökonsekvensbedömning	31
Avfallsplanens syfte.....	31
Avfallsplanens innehåll	32
Avfallsplanens förhållande till andra planer och program.....	33
Framtagande av planen och samråd	33
7.3 Metod för miljöbedömning av avfallsplanen.....	35
Bedömningsgrunder och avgränsningar	35
Miljöaspekter och huvudområden	35
Geografisk och tidsmässig avgränsning	35
Klimatanpassningar	36
Nollalternativet om avfallsplanen inte genomförs.....	36
Avfallsplanens bidrag till att uppfylla globala och nationella mål	37
Miljökvalitetsnormer.....	37
7.4 Avfallsplanens betydande miljöpåverkan	37
Sammantagen bedömning av avfallsplanens miljöpåverkan.....	42
8. Styrmedel	43
8.1 Fysisk samhällsplanering.....	43
8.2 Miljötillsyn	43
8.3 Upphandling	44
8.4 Kommunikation och information	44
8.5 Avfallstaxa	44
8.6 Lokala avfallsföreskrifter	44
9. Ordförklaring och definitioner	45

Avfallsplanen omfattar både kommunens egen organisation och Varberg som geografiskt område. Med ”kommunen” avses kommunens egen organisation och innefattar både nämnder och bolag. Med ”Varberg” avses den geografiska kommunen. Undantaget är dock titeln för detta dokument ”Avfallsplan för Varbergs kommun 2024–2030” där syftar ”Varbergs kommun” till både kommunens egen organisation och till kommunen som geografiskt område.

1. Nulägesbeskrivning av avfallshanteringen i Varberg

1.1 Allmänt

Varberg

Varberg är belägen på västkusten och gränsar till kommunerna Falkenberg, Kungsbacka och Mark. Kommunen har en yta på 874 km² och har 78 invånare på km². Varberg har många turister på sommaren som kommer hit främst för havet och strändernas skull.

- Antal invånare 2023:	68 325
- Antal småhus 2023, ca.:	16 764
- Antal lägenheter 2020, ca.:	15 040
- Antal fritidsabbonenter 2020, ca.:	5 184

Under 2023 samlades 12 505 ton avfall in från hushållen i kärl i Varberg, varav 10 046 ton var restavfall och 2 459 ton matavfall. 6 945 slamtömningar gjordes av enskilda avlopp, samt 375 toalettömningar (vid bland annat badplatser). Sammanlagt samlades 15 195 ton avfall in på återvinningscentralerna i Varberg under 2023.

Vivab

Vatten & Miljö i Väst AB (Vivab) är ett kommunalt bolag som sedan 2009 driver VA- och avfallsverksamheterna i Varberg och Falkenberg. I styrelsen sitter tio förtroendevalda, fem från vardera kommunen samt representanter för de anställda.

Anläggningarna (återvinningscentralerna) ägs av respektive kommun genom anläggningsbolagen Varbergs Vatten AB (Vivab) och FAVRAB. Driften sköts gemensamt av Vivab. Respektive kommun beslutar om sina anläggningar, taxor med mer.

1.2 Insamling av avfall i Varberg

Ansvar för och hantering av kommunalt avfall

Det kommunala ansvaret avser kommunalt avfall (tidigare hushållsavfall) som uppkommer på bostadsfastigheter och andra fastigheter inom kommunen.

Kommunalt avfall inbegriper mat- och restavfall, trädgårdsavfall, elavfall, farligt avfall, grovavfall, avloppsfraktioner från enskilda avloppsanläggningar, latrin samt bygg- och rivningsavfall som inte producerats av yrkesmässig verksamhet. Från och med 2024 tar även kommunerna över ansvaret för insamlingen av förpackningar. Insamlingen av returpapper har sedan tidigare blivit kommunalt ansvar.

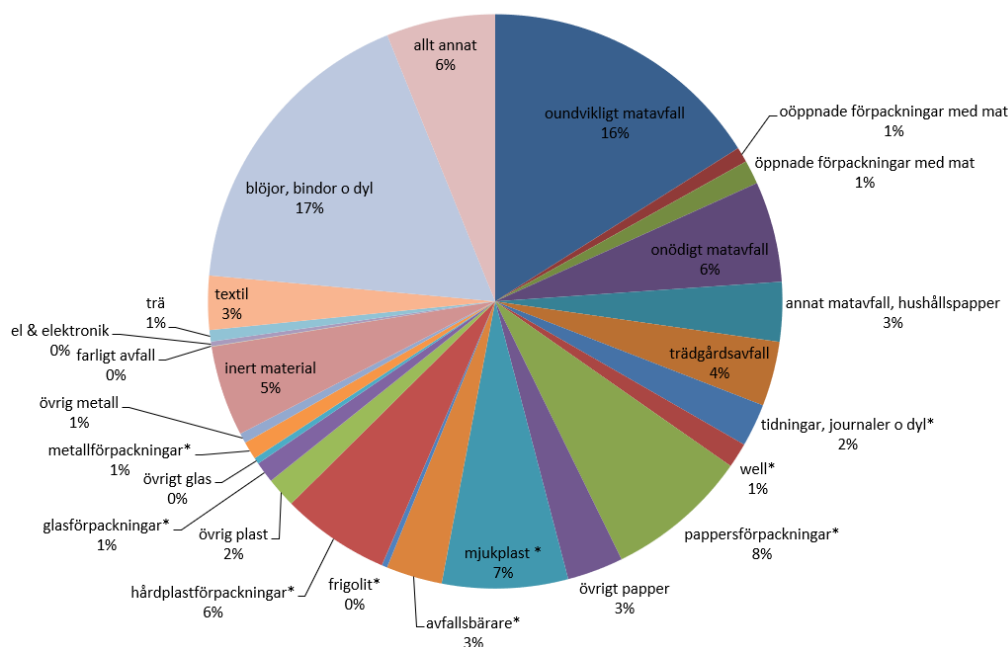
Från bebodda fastigheter i kommunen ansvarar kommunen för att hämtning av det kommunala avfallet sker, om inte fastigheten har fått dispens av miljö- och

hälsoskyddskontoret. Även fastigheter som har fått dispens från avfallshämtning betalar den fasta grundavgiften.

Vivab har tilldelats uppdraget att ansvara för kommunens avfallsskyldigheter gällande det kommunala avfallet. Avfallshämtningen sköts av entreprenör på uppdrag av Vivab, som samlar in matavfall och restavfall från två olika avfallskärl hos hushåll och verksamheter. Restavfallet går till förbränning i Halmstad för energiutvinning. Matavfallet transporteras till anläggningen i Gødastorp för produktion av biogas och biogödsel. Avfallshanteringen som åligger Vivab finansieras genom en avfallstaxa som årligen fastställs och beslutas av kommunfullmäktige.

Generellt gäller att hämtning av det kommunala avfallet sker var 14:e dag. Det kommunala avfallet vägs vid tömning hos kunden och taxan för avfallshämtningen är viktbaserad. Det innebär att förutom en fast avgift, betalar kunden för det antal kilo avfall som läggs i avfallskärl. Sedan 2016 har alla hushåll erbjudits möjligheten att sortera ut sitt matavfall.

Abonnenter boende i Varbergs tätorter har också möjlighet att prenumerera på ett trädgårdsavfallskärl som töms 18 gånger under perioden mars till november. Hushållen har också möjlighet att få farligt avfall hämtat vid fyra tillfällen (ingår i taxan) per år. Det finns även möjlighet att mot taxa få sorterat byggavfall hämtat vid bostaden. Vid ett tillfälle per år finns även möjlighet att mot avgift få grovavfall hämtat vid bostaden.

Figuren visar plockanalys från 2020 som visar sammansättning av restavfallet i Falkenbergs och Varbergs kommuner. Resultatet visar att mycket av det avfall som hamnar i restavfallet skulle kunna återvinnas. Positivt är att inget elavfall eller farligt avfall hittades vid denna plockanalys.

Avlämning vid återvinningscentralerna

Inom det geografiska ansvarsområdet Varbergs kommun, driver Vivab sammanlagt tre bemannade återvinningscentraler (Återvinningscentralerna

Veddige, Tvååker och Holmagärde). Boende och verksamheter (dock ej farligt avfall från verksamheter) kan lämna sorterat avfall på samtliga återvinningscentraler, avfall så som glas, papper, trä, ris, komposterbart trädgårdsavfall, skrot, elektronik, farligt avfall, samt grovavfall, kan lämnas vid samtliga återvinningscentraler.

På varje återvinningscentral finns Återbruk där besökarna kan lämna in produkter som går till återanvändning och som hämtas av olika aktörer, så som välgörenhetsorganisationer och second handbutiker. Sedan hösten 2022 har besökarna också möjlighet att varje tisdag själva hämta saker från Vivabs Återbruk på Holmagärdes återvinningscentral.

Boende i villa har 15 gratisbesök per år, medan boende i lägenhet har 8 gratisbesök per år, efter förbrukade besök går det mot en avgift att lämna sitt avfall på återvinningscentralerna. Sedan mars 2024 har samtliga återvinningscentraler ett nytt inpasseringssystem som bygger på att besökarna använder sitt körkort för inpassering. Nya besök laddas inför varje år. Verksamheter betalar för varje besök. Besökare (till exempel turister) i kommunen har möjlighet att mot en avgift också lämna avfall.

Avfallsfraktion	Holmagärde	Tvååker	Veddige
Asbest	51,3	0,00	0,00
Brännbart	960	183,9	316,3
Böcker <i>Endas på Holmagäre</i>	38,4	0,00	0,00
Grovt Brännbart	659,9	89,9	159,7
Fönster med glas <i>ingår i deponifraktionen</i>	0,00	0,00	0,00
Deponi*	468	0,00	0,00
Däck med fälg*	0,7	0,00	0,00
Frigolit	2,5	0,4	1,9
Fyllnadsmassor*	1 553	0,00	0,00
Gips	395	11,7	25,4
Hårdplast*	208	0,00	0,00
Metallskrot	808	129,2	251,4
Kabelskrot	26	0,00	0,00
Kompost	1 480	500	320
Lastpallar	0,70	0,00	0,00
Planglas*	60,4	0,00	0,00
Ris Grotflis*	1 217	0,00	0,00
Textilier ÅVC	53	2,1	4,7
Tryckimpregnerat trä*	614,9	4,1	0,6
Trä*	3 238	0,00	0,00
Well	229,55	26,9	0,00
Ljuskällor	8,7	0,8	1,7
Farligt Avfall	92	15,2	30,3
Småbatterier	19,1	1,4	2,8
Bilbatterier	36	0,00	8,3
Elektronik	330,8	46,1	80,2
Vitvaror	157,7	24,7	45,9
Kylmöbler	149,4	16	35
Totalt 2023	12 858,04	1 052,38	1 284,10

*Mängd insamlat avfall på Vivabs återvinningscentraler under 2023. *) Mängderna från mindre ÅVC har redovisats på Holmagärde.*

Avlämning vid återvinningsstationer

Inom kommunen finns 23 obemannade återvinningsstationer, vilka är avsedda för förpackningsavfall och tidningar. Sedan tidigare har kommunerna tagit över ansvaret för insamlingen av returpapper, och från och med 2024 tar kommunerna över ansvaret för insamlingen av förpackningar och från 2027 ska kommunerna infört fastighetsnära insamling av förpackningar. Vivab har tilldelats ansvaret för denna insamling. Fram till övertagandet 2024 sköts återvinningsstationerna av FTIAB (Förpacknings- och tidningsinsamlingen AB). På återvinningsstationerna kan hushållen lämna glas-, pappers-, plast- och metallförpackningar samt tidningspapper/returpapper.

Kommun	Glas [kg/inv.]	Pappers-förpackningar [kg/inv.]	Metall [kg/inv.]	Plast [kg/inv.]	Tidningar [kg/inv.]
Falkenberg	20,19	18,23	1,96	8,18	9,35
Varberg	28,31	16,8	1,73	6,19	8,85
Sverige	21,4	17,7	1,7	8,0	

Insamlade mängder förpackningar och tidningar 2021 på återvinningsstationerna i Falkenberg och Varberg jämfört med snittet för Sverige.

Slam från enskilda avlopp

Vivab ansvarar för hämtning av slam från enskilda avlopp. Hämtningen sköts av Vivabs upphandlade entreprenör och slammet transporteras till Getteröverket. Slammet rötas och används därefter främst som jordförbättringsmedel. Fettavskiljare töms också av entreprenör och transporteras till biogasanläggningen i Gödastorp.

Avloppsslam

På Getteröverkets reningsverk tas avloppsvatten från hushåll, verksamheter och industrier emot. När vattnet renast erhålls ett slam som rötas för framställning av biogas. Biogasen från Getteröverket går till uppvärmning. Rötresterna komposteras sedan tillsammans med trädgårdsavfall och produkten blir en näringsrik jordförbättringsprodukt. Totalt producerades 5 198 m³ slam vid Getteröverket 2023.

Övrigt avfall

Kommunen ansvarar inte för insamlingen av produkter som ligger under producentansvaret, istället är det producenterna själva som ansvarar för insamlingen av avfall som ligger under producentansvaret. Producentansvaret finansieras genom en avgift som betalas av konsumenten i samband med inköp. Elavfall tas emot på samtliga återvinningscentraler men ansvaret för hämtning och omhändertagande för återvinning ligger på Elkretsen. Fram till 2024 ligger ansvaret för insamlingen av förpackningar på FTIAB som bedriver insamling via återvinningsstationer på olika platser runtom i båda kommunerna på mark som ägs av kommunerna, samt i anslutning till återvinningscentralerna. Förpackningar samlas också in via återvinningsrum hos merparten av lägenhetshushållen. Förutom förpackningar och elavfall, finns också producentansvar på däck

(insamling på ÅVC), bärbara batterier (insamling på ÅVC), bilbatterier (insamling på ÅVC), industribatterier, bilar, elutrustning (insamling på ÅVC) och läkemedel.

Verksamhetsutövare (företag och offentlig aktör) bär ansvaret för att avfall från den egna verksamheten (verksamhetsavfall), och som inte klassas som kommunalt avfall, hanteras på ett korrekt sätt. Verksamhetsavfall från företag och verksamheter i Varberg tas till största delen om hand av privata företag som är specialiserade på att samla in och hantera verksamhetsavfallet på korrekt sätt. Avfall som klassas som kommunalt avfall ansvarar Vivab för.

Avfall som uppstår inom kommunens verksamheter eller bolag, och som inte klassas som kommunalt avfall, ansvarar varje verksamhet och bolag för insamling av detta avfall från den egna verksamheten. I ansvaret ligger också att det finns avfallsutrymmen för sortering och hantering av avfall innan bortförsl.

Enligt lag ansvarar kommunen för att motverka nedskräpning och bör ha en plan för hanteringen av skräpp. Från och med 2026 ska det finnas källsorteringsmöjligheter i offentlig miljö på välbesökta platser.

Vid behov kan kommunen begära in statistik över insamlade och omhändertagna mängder från företag och verksamheter. Någon sammanställning över detta har inte gjorts i denna avfallsplan med anledning av att kommunen inte ansvarar för hanteringen av detta avfall. Kärnkraftsavfall från Ringhals i Varberg beskrivs inte heller i denna avfallsplan.

2. Lagstiftning och mål

2.1 Lagstiftning som styr avfallshanteringen

Avfallsområdet styrs av både EU-direktiv och nationella lagar och förordningar. Avfallsdirektivet (2008/98/EG) är från 2008 och infördes i svensk lagstiftning 2011, och reglerar avfall inom EU i syfte att på så sätt skydda miljö och människors hälsa. Medlemsstaterna förpliktigas genom detta till att främja återvinning och återanvändning samt mål för materialåtervinning av kommunalt avfall och bygg- och rivningsavfall. Det åligger medlemsstaterna att införa nationella regler som leder till säkrare hantering av avfall, minskad resursförbrukning och ökad cirkulära materialflöden. Avfallsdirektivet lyfter avfallshierarkin, även kallad avfallstrappan, som prioriteringsordning. I första hand ska uppkomsten av avfall förebyggas och minimeras. I andra hand, om avfall ändå uppstår, ska det återanvändas. I tredje hand materialåtervinnas. På fjärde steget förbränns det material som varken går att återanvändas eller materialåtervinnas. Slutligen, om ingen annan möjlighet för omhändertagandet av avfallet, så sak det deponeras. Den avfallsbehandling som bäst skyddar naturen och människors hälsa, samt klimat och miljö, ska prioriteras. Denna prioriteringsordning som avfallshierarkin representerar, ska följas och ligga som grund för att underlätta beslut om vilken avfallsbehandling som ger bäst resultat för miljön. Varje medlemsstat ska införa bestämmelser som hur avfall kan hanteras, om tillståndskrav för viss avfallshantering, krav på spårbarhet av farligt avfall, avfallsförebyggande program och återvinningsmål för vissa avfallslag.

Medlemsstaternas införande av avfallsdirektiven är avgörande för övergången till en cirkulär ekonomi. EU:s paket för cirkulär ekonomi antogs 2015 och innehåller initiativ för att påverka produkters hela livscykel. Det så kallade avfallspaketet är ett av dessa initiativ och ska bidra till en mer cirkulär ekonomi. Detta innebär ändringar i avfallsdirektivet och andra direktiv för avfall och återvinning. Ändringarna i direktiven ska bidra till minskade avfallsmängder, ökad återanvändning av produkter och komponenter, ökad återvinning samt en förbättrad avfallshantering. Dessutom fastställs bindande avfallsmål som ska uppnås till 2025, 2030 och 2035. Bland annat ställs krav på källsortering av farligt avfall från hushåll, textilavfall och biologiskt avfall. Sedan 2020 finns ett regeringsbeslut för en handlingsplan och strategi för cirkulär ekonomi och omställning i Sverige (*”Cirkulär ekonomi – strategi för omställningen i Sverige”*, Miljödepartementet, 2020).

Avfallsdirektiven har lett till EU:s engångsplastdirektiv, vilket innebär att från och med juli 2021 är bland annat bestick, tallrikar, sugrör och dryckesglas som tillverkats i plast för engångsanvändning förbjudet.

Miljöbalken (MB) (SFS 1998:808) är den överordnade lagstiftningen och som alla, både privatpersoner och företag, är skyldiga att följa. Sverige införde 2011 ett nytt kapitel 15 i miljöbalken och en ny avfallsförordning. Avfallshierarkin fick därmed en tydligare roll i svenska avfallshantering. En förändring i avfallsförordningen infördes 2019 för det framgår att återvinningsmaterial ska samlas in fastighetsnära.

I 15 kap. 41 § (MB) beskrivs det att det åligger varje kommun att ha en renhållningsordning som ska antas av kommunfullmäktige. Renhållningsordningen består av kommunala föreskrifter för avfallshanteringen

och en avfallsplan. Avfallsplanen ska innehålla uppgifter om avfall inom kommunen och om kommunens mål och åtgärder för att minska avfallens mängd och farlighet. Krav anges i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2017:2). I miljöbalkens andra kapitel anges att alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska minska mängden avfall, mängden skadliga ämnen i material och produkter, de negativa effekterna av avfallet samt återvinna avfall. I 15 kap. regleras att kommunerna ansvarar för hantering av kommunalt avfall samt avloppsfraktioner samt bygg- och rivningsavfall från icke yrkesmässig verksamhet. Producenter ansvarar för vissa utpekade avfallslag som ligger under producentansvaret. För allt annat avfall (som är det mesta avfallet i Sverige) ansvarar innehavaren. Det mesta av detta avfall uppstår vid utvinning samt vid produktion av varor och tjänster. I 15 kapitlet MB regleras grundläggande ramar kring hantering av avfall och ansvarsfördelning för olika typer av avfall. I kapitlet förklaras även begrepp som förekommer i avfallslagstiftningen.

Till miljöbalkens allmänna hänsynsregler i 2 kap. hör kunskapskravet, försiktighetsprincipen, produktvalsprincipen samt principer om hushållning, kretslopp och lämplig lokalisering av verksamheter och åtgärder.

En av miljöbalkens principer, hushållningsprincipen, 5 § i 2 kap. MB, är särskilt vägledande i fråga om avfallsförebyggande, ”Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi, utnyttja möjligheter att minska mängden avfall, minska mängden skadliga ämnen i material och produkter, minska de negativa effekterna av avfall, och återvinna avfall. I första hand ska förnybara energikällor användas.”

Vidare fastställer lagstiftaren att den så kallade avfallshierarkin ska vara vägledande. ”Den som behandlar avfall eller är ansvarig för att avfall blir behandlat ska se till att det 1) återvinns genom att det förbereds för återanvändning, 2) materialåtervinns, om det är lämpligare än 1, 3) återvinns på annat sätt, om det är lämpligare än 1 och 2, eller 4) bortskaffas, om det är lämpligare än 1–3.

Den behandling av avfallet som bäst skyddar människors hälsa och miljön som helhet ska anses som lämpligast, om behandlingen inte är orimlig.” I paragrafen hänvisas även till den så kallade hushållningsprincipen ”En bestämmelse om skyldighet att vidta avfallsförebyggande åtgärder finns i hänsynsreglerna, 2 kap. 5 § MB.”

Avfallsförordningen (SFS 2020:614) innehåller regler om exempelvis insamling, krav på källsortering, behandling, transport, spårbarhet av farligt avfall, definitioner om vad som är farligt avfall samt föreskrifter gällande avfallsinnehavarens ansvar. Den som producerar bygg- och rivningsavfall ska sortera ut följande avfall och förvaraavfallslagen skilda från varandra och annat avfall: trä, mineral, betong, tegel, klinker, keramik eller sten, metall, glas, plast, och gips. Med stöd av avfallsförordningen kan kommunen vid samråd för bygg- och rivningslov ställa krav på att ovanstående avfallslag sorteras ut. Även vid miljötillsyn på bygg- och rivningsobjekt kan kommunen kontrollera att lagstiftningens krav på sortering följs.

Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2020:6) föreskriver krav på en avfallsplans utformning. En avfallsplan ska ha ett tydligt definierat syfte samt innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera det avfall som kommunen ansvarar för.

För avfall som kommunen inte ansvarar för ska avfallsplanen innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera även detta avfall, i den utsträckning som kommunen kan påverka detta. Avfallsplanen ska även innehålla mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning. Avfallsplanens mål och åtgärder ska utgå från de nationella miljökvalitetsmålen, etappmålen samt andra relevanta mål, strategier och planer och syfta till att avfallet hanteras enligt avfallshierarkin.

Avfallsplanen ska innehålla en redogörelse för de styrmedel som kommunen planerar att använda för att uppnå målen och genomföra åtgärderna och beskriva hur målen och åtgärderna kommer att följas upp. Därtill ska avfallsplanen innehålla en beskrivning av nuläget, uppgifter om nedlagda deponier samt om samråd och miljöbedömning.

Deponering regleras i förordningen (SFS 2020:802) om deponering av avfall. Sedan år 2002 är det förbjudet att deponera brännbart avfall i Sverige och år 2005 utökades förbudet till att omfatta allt organiskt avfall.

För **avfallsförbränning** finns krav i förordningen (SFS 2020:702) om förbränning av avfall, t ex hur en förbränningsanläggning ska vara konstruerad och högsta tillåtna utsläpp till luft och vatten.

Farligt avfall regleras i EU:s avfallsdirektiv (2008/98/EG) som har införlivats i den svenska avfallsförordningen. Med farligt avfall avses exempelvis avfall som kan ha explosiva, brandfarliga, frätande eller cancerogena egenskaper. I förteckningen över avfall i bilaga 3 till avfallsförordningen är farligt avfall märkt med en asterisk. Eftersom EU:s avfallsdirektiv anger att farligt avfall ska kunna spåras från produktion till slutligt omhändertagande har det införts antecknings- och rapporteringsskyldighet i avfallsförordningen. Skyldigheten gäller för alla yrkesverksamma som ger upphov till farligt avfall och för den som ska transportera farligt avfall. Antecknings- och rapporteringsskyldigheten gör det lättare att följa upp och kontrollera att farligt avfall hanteras på ett bra sätt.

Producentansvar: När det gäller förpackningar, returpapper, läkemedel, elektriska och elektroniska produkter, batterier, bilar och däck ansvarar producenterna för att samla in och ta hand om detta avfall. Lagstiftning på området återfinns i förordningarna om producentansvar: returpapper (SFS 2020:1304) förpackningar (SFS 2020:1299), elutrustning (SFS 2020:703), glödlampor och vissa belysningsarmaturer (SFS 2020:703), bilar (SFS 2020:703), däck (SFS 2020:703), batterier (SFS 2020:701), läkemedel (SFS 2020:701), radioaktiva produkter och herrelösa strålkällor (SFS 2018:506).

En statlig utredning har tillsatts för att utreda om det finns förutsättningar att införa producentansvar på ytterligare materialslag, exempelvis textil och trä.

Förordning (SFS 2020:1299) om producentansvar för förpackningar.

För att ytterligare minska mängden förpackningsavfall, begränsa förpackningarnas skadlighet på miljön och nå materialåtervinningsmålen reviderades förpackningsförordningen under år 2020. Härigenom höjdes insamlingsmålen och bestämdes att hushållen från och med 2027 ska erbjudas bostadsnära insamling av förpackningar.

Plan- och bygglagen (SFS 2019:385) Vissa rivningsåtgärder är lov- eller anmälningspliktiga och en rivning får inte påbörjas innan byggnadsnämnden lämnat startbesked och fastställt en kontrollplan där det framgår vilket farligt avfall som kan uppstå vid rivningen och hur farligt avfall och annat avfall ska tas

om hand. Plan- och bygglagen kompletteras hösten 2020 med bestämmelser om att en kontrollplan även ska omfatta uppgifter om vilka byggprodukter som kan återanvändas och hur dessa ska tas om hand samt vilket avfall som rivningen kan ge upphov till och hur materialåtervinning och säker hantering av farliga ämnen ska möjliggöras.

Nedskräpning och gaturenhållning. Nedskräpning är förbjudet enligt miljöbalken. I lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning (1998:814) finns bestämmelser om ansvarsfördelning mellan kommuner och fastighetsinnehavare för att genom gaturenhållning, snöröjning och liknande åtgärder hindra uppkomst av olägenheter på allmänna platser.

Förordning (2018:1939) om invasiva främmande arter innehåller bestämmelser om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter.

För **skrotbilar och skrotbåtar** finns det särskilda regler i Lag om flyttning av fordon i vissa fall (SFS 2019:385) som ger vägledning när det gäller flyttning av fordonsvrak.

2.3 Förändringar sedan förra planen och kommande förändringar

- Sedan 2022 har kommunerna tagit över insamlingen och behandlingen av returpapper.
- Kommunerna har från och med 2023 ansvar för bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet.
- Från och med utgången av 2023 måste avfallsinnehavare se till att förpackningar skiljs från sitt innehåll innan det slängs.
- Begreppet matavfall kommer försvinna och ersätts med begreppet bioavfall.
- Från 1 januari 2024 ska den som har bioavfall sortera ut trädgårdsavfall, och detta avfall som har sorterats ut får inte förbrännas.
- Sedan 1 januari 2024 är det krav på obligatorisk insamling av bioavfall.
- Sedan 1 januari 2024 är kommunen skyldig att ta fram lättillgänglig information om hur förpackningsavfall kan förebyggas, och informationen är riktad till hushållen och till de verksamheter som har valt kommunal insamling.
- Sedan 1 januari 2024 är engångsmuggar som innehåller mer än 15% plast förbjudna och aktörer som tillhandahåller mat och dryg i engångsmatlådor och engångsmuggar måste erbjuda detta i lådor och muggar som kan återanvändas.
- Sedan 1 januari 2024 har kommunerna tagit över ansvaret för förpackningsinsamlingen.
- 1 januari 2025 införs separat insamling av textilavfall, vilket kommunerna kommer ansvara för.
- 1 januari 2027 ska kommunerna infört fastighetsnära insamling av förpackningar.

2.2 Mål som styr avfallshantering

Det finns en rad olika målsättningar på olika nivåer (globalt, EU, nationellt och lokalt) som styr avfallsplaneringen. Genom att knyta an till dessa i avfallsplanen

bidrar kommunens avfallshantering till att nå de olika målsättningarna på de olika nivåerna.

Avfallstrappan

EU:s avfallshierarki illustreras bäst av avfallstrappan. Här beskrivs tydligt hur avfall ska rangordnas och på så vis vilka delar av avfallshanteringen som ska prioriteras. Målet och syftet med avfallstrappan (tillika avfallshierarkin) är att genom strategisk planering av avfallshanteringen förflytta avfallet längre och längre upp, där slutmålet på översta steget är att genom förebyggande arbete minimera uppkomsten av avfall.

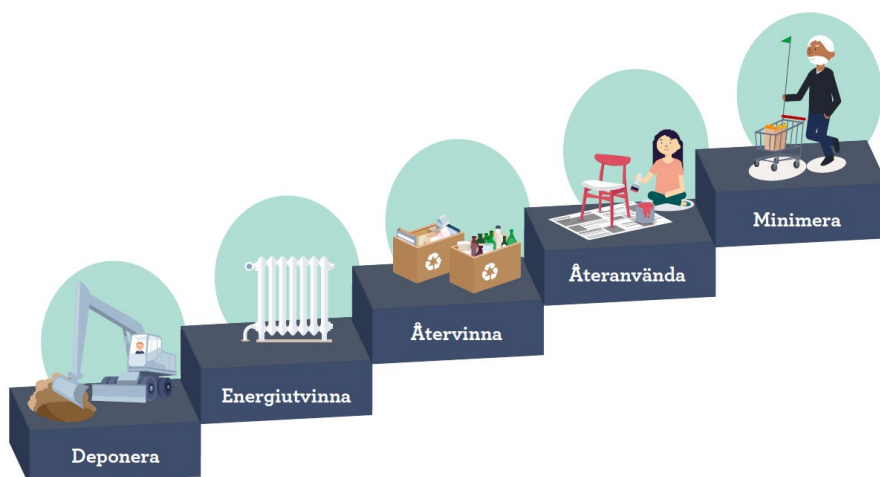

Illustration av avfallstrappan. Målet är att flytta avfallshanteringen uppåt i avfallstrappan.

Agenda 2030 – de globala målen

2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030 som omfattar 17 övergripande mål för hållbar utveckling. Förutom ekologisk hållbarhet, omfattar Agenda 2030 också social och ekonomisk hållbarhet. Till dessa 17 mål finns 169 delmål och 244 indikatorer. Flera av målen har tydlig koppling till avfallshantering och där avfallsplanens utformande bidrar till möjligheten att uppnå målen:

Mål 7 – Hållbar energi för alla: Energiutvinning från restavfall och energiproduktion från matavfall, samt energieffektivare transporter.

Mål 8 – Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt:

Förbättra resurseffektiviteten genom hållbar konsumtion, återvinning och återanvändning.

Mål 11 – Hållbara städer och samhällen: Avfallshantering i samhällsplaneringen.

Mål 12 – Hållbar konsumtion och produktion:

12.1: Genomföra det tioåriga ramverket för hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Alla länder vidtar åtgärder, med de utvecklade länderna i tätan och med hänsyn tagen till utvecklingsländernas utveckling och förutsättningar.

12.2: Senast 2030 uppnå en hållbar förvaltning och ett effektivt nyttjande av naturresurser.

12.3: Till 2030, halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentled, och minska matsvinnet längst hela livsmedelskedjan, även förluster efter skörd.

12.4: Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverk, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljö.

12.5: Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.

12.6: Uppmuntra företag, särskilt stora och multinationella företag, att införa hållbara metoder och integrera hållbarhetsinformation i sin rapporteringscykel.

12.7: Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar.

12.8: Senast 2030 säkerställa att människor överallt har den information och medvetenhet som behövs för en hållbar utveckling och livsstilar i harmoni med naturen.

Mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna: Avfallsförebyggande, återanvändning samt avfallsbehandling på bästa möjliga vis.

Mål 14 – Hav och marina resurser: Attraktiva områden och miljöer utan skräp.

Mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald: Verka för minskad nedskräpning samt förhindra invasiva arter.

EU:s målsättningar

Inom EU finns en rad bestämmelser och målsättningar som styr och påverkar målsättningarna och avfallshanteringen i avfallsplanen.

- I EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi som grundar sig på den gröna given i EU:s tillväxtstrategi, som i sin tur bygger på EU-målet klimatneutralitet till 2050, återges mål för återanvändning och materialåtervinning, samt halvering av kommunalt avfall.
- Mängden avfall som behandlas genom förberedelser för återanvändning eller återvinning ska uppgå till 55 procent till 2025, 60 procent till 2030 och 65 procent till 2035, av den totala mängden avfall som omfattas av kommunens ansvar. Enligt förpackningsdirektivet ska minst 65 viktprocent av allt förpackningsavfall materialåtervinnas år 2025, samt följande minimimål (i viktprocent) för materialåtervinning vara uppfyllda: plast 50 procent, trä 25 procent, järnmetall 70 procent, aluminium 50 procent, glas 70 procent och papper och kartong 75 procent. Detta enligt EU:s avfallsdirektiv (2008/98/EG) och förpackningsdirektiv (94/62/EG).
- Mängden matsvinn ska minska med 30 procent till 2025 och 50 procent till 2030.
- Krav på separata insamling av textilavfall och farligt avfall till 2025 och matavfall till 2023.
- EU:s klimatmål om minskade växthusgasutsläpp, minskad energiförbrukning och mer förnybara bränslen.

Sveriges målsättningar

På nationell nivå finns även här en rad miljömål som omfattar och påverkar avfallshanteringen; den nationella avfallsplanen, generationsmålet, de nationella miljö kvalitetsmålen, etappmålen och Sveriges handlingsplan för cirkulär ekonomi. Avfallsplanen har kopplingar till samtliga.

Den nationella avfallsplanen: ”Att göra mer med mindre”. Denna plan beskriver nuläget när det gäller avfall samt ger en prognos för framtiden. Avfallsutvecklingen ska leda in till en mer långsiktig hållbar riktning som bidrar till de mål som kopplas till avfallshantering och avfallsförebyggande åtgärder. Nationellt prioriterade avfallsslag är matsvinn, plast, textil, elektronik och bygg- och rivningsavfall, samt nedskräpning.

Generationsmålet: Detta är ett inriktningsmål som vägleder Sveriges miljöarbete. ”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.”

Miljö kvalitetsmålen: Avfallsplanens har koppling till följande miljö kvalitetsmål:

- **God bebyggd miljö:** kopplingen till avfallsplanen finns i ”Hållbar avfallshantering”
”Avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.”
- **Giftfri Miljö:** Detta miljö mål påverkar framför allt genom förebyggande av avfall.
- **Begränsad klimatpåverkan:** Kopplingen till avfallsplanen finns i begränsad klimatpåverkan:
”Senast år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp.”

Etappmålen: Dessa är mål på vägen mot att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen och identifierar således en önskad samhällsomställning. För följande etappmål finns koppling till avfall:

- **Ökad resurshushållning i byggsektorn:** Med undantag från jord och sten, samt farligt bygg- och rivningsavfall, ska förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning uppgå till minst 70 viktprocent fram till 2025.
- **Minskat matsvinn:** Matsvinnet ska minska så att det sammantagna livsmedelsavfallet minskar med minst 20 viktprocent per capita från 2020 till 2025. En ökad andel av livsmedelsproduktionen ska nå butik och konsument 2025.
- **Ökad andel kommunalt avfall som materialåtervinns och förbereds för återanvändning:** Senast 2025 ska förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av

kommunalt avfall ha ökat till minst 55 viktprocent, 2030 till minst 60 viktprocent och 2035 ha ökat till minst 65 viktprocent.

- **Återanvändning av förpackningar:** Av de förpackningar som släpps ut på marknaden i Sverige för första gången ska andelen som är återanvändningsbara öka med minst 20 procent från år 2022 till år 2026 och med minst 20 procent från 2022 till år 2030.

Handlingsplan för cirkulär ekonomi: Beskriver och definierar omställningen till cirkulär ekonomi genom ett antal åtgärder inom bland annat avfallshantering. Plast är ett prioriterat avfall (*"Cirkulär ekonomi – strategi för omställningen i Sverige"*, Miljödepartementet, 2020).

Lokala mål

Varbergs kommuns hållbarhetsarbete är tätt knutet till Agenda 2030 och tar avstamp i lokala hållbarhetsmål för perioden 2017–2025. Ambitionsnivån i målsättningen är hög och anger att Varberg ska visa vägen genom att kommunen är en föregångare och ett gott exempel i arbetet för en hållbar utveckling. Måldokumentet omfattar både kommunens egen organisation och Varberg som geografiskt område.

Avfallsplanen bidrar till följande målbilder:

Livskraftiga ekosystem:

- **Varbergs kommun bidrar till att minska förekomsten av gifter i ekosystemen lokalt och globalt**
Insamling av avfall (framför allt farligt avfall) och minskad nedskräpning.
- **I Varbergs kommun ger maten minsta möjliga påverkan på ekosystem och klimat**
Minskat matsvinn och bättre utsortering av matavfall.

Hållbar resursanvändning

- **Våra konsumtionsmönster rättar sig efter naturens resurser och kretslopp**
Driva på omställningen till ett samhälle byggt på en cirkulär ekonomi.

Vivabs mål

Till grund för de mål i avfallsplanen som åligger Vivab ligger, förutom globala, nationella och lokala målsättningar, också Vivabs verksamhetsplan som tar ut en tydlig riktning för avfallshanteringen. Samtidigt spelar avfallsplanen en viktig roll i måluppfyllnaden av verksamhetsplanen.

3. Utvärdering av Avfallsplan 2018–2022

3.1 Sammanfattning

Avfallsplan 2018–2022 har utvärderats utifrån måluppfyllnad av de detaljerade målen och därefter har en sammantagen bedömning av det övergripande målet för målområdet gjorts. Huruvida åtgärder har genomförts eller inte har inte bedömts i denna utvärdering, mer än att det går att konstatera att ett antal åtgärder aldrig genomförts, till exempel införandet av källsortering inom kommunernas verksamheter och bolag i syfte att öka utsorteringen.

Alla detaljmål har inte nåtts, men den sammantagna bedömningen är att samtliga tre övergripande mål för respektive målområde nås, detta trots att flera av åtgärderna inte genomförts, att Avfallsplan 2018–2022 inte varit det styrande dokument inom kommunerna så som en avfallsplan ska vara och kännedomen om avfallsplanen har varit låg.

3.2 Utvärdering

Avfallsplan 2018–2022 omfattade tre målområden med tillhörande mål och detaljerade mål:

1. **Avfall en resurs.**
2. **Minskad påverkan på miljön.**
3. **God service och arbetsmiljö.**

Till de detaljerade målen finns en rad olika åtgärder kopplade.

Utvärdering har genomförts på de detaljerade målen, som ”uppnått”, ”påbörjat” och ”ej uppnått”. I vissa fall saknas uppgifter för att kunna utvärdera mål.

Avfall en resurs

Mål: Utveckla avfallshanteringen så att vi rör oss uppåt i avfallstrappan och minskar den totala mängden avfall som uppstår.

Detaljerade mål	Utfall	Kommentar
Öka medvetenheten och motivationen hos hushållen att minska sina avfallsmängder.	Uppnått	Avfallsmängderna från hushållen (per person) har minskat.
Öka andelen förpackningar som samlas in till återvinning med 10%.	Uppnått	Utsorteringen har ökat. Varberg: 13% Falkenberg: 16%
Öka återanvändningen och återvinningen av textilier.	Uppnått	Insamlade mängderna har ökat.

Mängden textil i kärlavfallet ska minska.	Uppnått	Minskning med 58% från 2016 till 2020
Öka andelen avfall som lämnas till återanvändning.	Uppnått	Återbruk på samtliga ÅVC (vilket inte fanns i början av avfallsplanen).
Öka produktionen av biogas.	Uppnått	Ökat produktion.
Öka återföringen av näringsämnen till jordbruket.	Uppnått	Ökat av samma skäl som ovan.
Utreda hållbar slamhantering med inriktning att möjliggöra återföring av fosfor till jordbruket.	<i>Uppgifter saknas</i>	
Minst 50% av det matavfall som uppstår ska samlas in. På insamlat matavfall ska renheten vara minst 98%.	Uppnått	Uppnått ca 50% Renheten överstiger 98%
Bättre omhändertagande av rena jord- och schaktmassor.	Ej uppnått	Yta för mellanlagring saknas.

Minskad påverkan på miljön

Mål: Avfallet ska omhändertas på ett så miljöriktigt sätt som möjligt.

Avfallshanteringens miljöbelastning ska minska.

Detaljerade mål	Utfall	Kommentar
Minska avfallets innehåll av hälso- och miljöskadliga ämnen. Mängden farligt avfall ska vara mindre än 0,5%. På sikt ska inget farligt avfall hamna i kärlet.	Uppnått	I genomförd plockanalys fanns inget farligt i restavfallet.
Minska miljöpåverkan från gamla deponier.	Uppnått	De deponier som ligger under Vivabs ansvar är sluttäckta.
Minska nedskräpning i städer, naturområden och längs kusterna.	Ej uppnått	Ingen skräpmätning har genomförts, varför det är svårt att avgöra huruvida nedskräpningen har minskat eller ej. Resultat saknas för utvärdering.
Kontinuerligt minska miljöpåverkan från avfallstransporter.	Uppnått	Andelen fordon som körs på fossilfria drivmedel har ökat under perioden för avfallsplanen inom Vivabs verksamheter (elbilar, gas, EcoPar, HVO).

Bygg och rivningsavfall ska tas omhand på miljömässigt bästa sätt.	<i>Uppgifter saknas</i>	Skärpt lagstiftning om sortering vid byggen och vid rivningar.
Säkerställa en långsiktig hållbar slamhantering som underlättar en effektiv resursanvändning.	<i>Uppgifter saknas</i>	

God service och arbetsmiljö

Mål: Kommunens avfallshantering ska förknippas med god service.

Detaljerade mål	Utfall	Kommentar
Avfallshanteringen ska förknippas med god service, minst 90% ska vara nöjda med våra återvinningscentraler och minst 90% ska tycka att sophämtningen fungerar bra.	Uppnått	Se kundundersökningen 2021–12.
Antal missade tömningar för sophämtningen ska vara lägre än år 2015.	Uppnått	
Vivab ska erbjuda en bredd på hämtningssystem för avfallshanteringen (t ex markbehållare, kvartersvis insamling).	Påbörjad	Arbetas med kontinuerligt, kvartersnära insamling stampar lite. Markbehållare växer.
Hantering av avfall ska ske under goda arbetsmiljöförhållanden och på ett säkert sätt.	Kontinuerligt pågående	Arbetar kontinuerligt med att förbättra arbetsmiljön vi sophämtning och slamtömning.

4. Områden som valts bort i Avfallsplanen

Denna avfallsplan syftar till att bidra till omställningen till cirkulära produkt- och materialflöden, vilket således innebär att fokus främst kommer ligga på mål och åtgärder som är kopplade till att förebygga, minska, samt återvinna och återanvända. Under processen med att ta fram denna avfallsplan, har några områden därav medvetet valts bort. Främsta anledningen till detta är att hålla antal mål ner i avfallsplanen, och för att hellre fokusera på de områden som valts att tas upp i avfallsplanen och som går i linje med cirkulär ekonomi och förflyttning i avfallstrappan. Att dessa områden valts bort som mål i avfallsplanen innebär inte att de är mindre viktiga, dessa hanteras inom andra strategier, planer, lagstiftning, föreskrifter eller direktiv.

Arbetsmiljöfrågor

Arbetsmiljöfrågor regleras i lagen och kommunerna och dess bolag arbetar aktivt med dessa frågor, varför det inte finns något behov av mål i avfallsplanen kring arbetsmiljö.

Bygg och rivningsavfall

I miljöbalkens 15 kap. regleras att kommunerna utöver hanteringen av kommunalt avfall, också ansvarar för bygg- och rivningsavfall från icke yrkesmässiga verksamheter. Ambitionen är att följa gällande lagstiftning för bygg- och rivningsavfall som ligger inom kommunalt ansvar.

Byggåtervinning

Byggåtervinning i stor skala från entreprenörer har blivit en allt större och viktigare fråga i samhället i takt med att städer växer. Detta område ligger dock utanför det kommunala ansvaret varför det inte är prioriterats i avfallsplanen.

Deponi

I avfallsplanen ligger fokus på att förebygga, minimera och förflytta avfall uppåt i avfallstrappan, för att bland annat minska avfall som går till deponi. Ambitionen är att följa gällande lagstiftning för deponier och därför har inte detta område prioriterats i avfallsplanen.

Invasiva växter

I avfallsplanen ligger fokus på att förebygga, minimera och förflytta avfall uppåt i avfallstrappan. Beträffande invasiva arter tas dessa emot på kommunernas återvinningscentraler och kommunerna följer förordning (2018:1939) om invasiva främmande arter, och därför har inte detta område prioriterats i avfallsplanen. På Vivabs samtliga återvinningscentraler finns separat container för insamling av invasiva växter.

Slam

Slam är en viktig fraktion som uppstår i reningsverken. Vivab jobbar kontinuerligt med att förbättra avsättningen för denna fraktion, bland annat genom produktion av biogas och som jordförbättringsmedel. Då slam hanteras inom ramen för Vivabs verksamhetsplan så har inte slam prioriterats i denna avfallsplan.

Avfallsbrottlighet

Vivab som hanterare av kommunalt avfall jobbar kontinuerligt med att förebygga avfallsbrottlighet som ligger inom ramen för Vivabs avfallsuppdrag. Detta innebär bland annat att minska risken för stöld från återvinningscentralerna och att följa 5 kap. 18 § avfallsförordningen (2020:614) vid upphandlade entreprenörer.

Marint skräp

Marint skräp är en del av nedskräpningen och omfattas av de målsättningar som finns framtagna i avfallsplanen.

5. Återvinningsstationer och avfallsanläggningar i Varberg

5.1 Återvinningsstationer i Varberg 2023

Nedan är en lista över de återvinningsstationer som finns i Varberg. På samtliga kan man lämna in metall-, plast-, pappers- och glasförpackningar (färgat och ofärgat glas), samt wellpapp och tidningar. Sammanlagt 23 återvinningsstationer i Varberg.

Insamlingsplats Varberg
Derome, ICA Supermarket
Hunnestad, ICA Nära
Kungsäter, Kungsäter Livs
Rolfstorp, ICA Supermarket
Skällinge IP, Idrottsvägen
Valinge, ICA Krysset
Vid järnvägen, Mejerivägen
Träslövsläge, ICA Ankaret
Trönninge, Trönninge Äng, P-plats
Östervi IP, Engelbrektsvägen 115
Danska vägen, Idrottshallens parkering
Norra Vägen, Okänd
Willys, P-plats, Träslövsvägen 56
Stockroskatan, Stockroskatan/Stamrosstigen
Stenåsavägen, Okänd
Getterön, Östra Hamnvägen
Limabacka gamla ÅVC, Okänd
Bösarp, Skällingevägen
Veddige ÅVC (utanför), Disseflat
Bua Idrottsplats, Kustroddarevägen, Bua
ICA Hajen, Monarkvägen, P-hus

ÅVC Holmagärde, Blästergatan 7
Tvååker (utanför åvc), Ringvägen 19

Insamlade mängder förpackningar och tidningar 2021 på återvinningsstationerna i Falkenberg och Varberg jämfört med snittet för Sverige.

Kommun	Glas [kg/inv.]	Pappers-förpackningar [kg/inv.]	Metall [kg/inv.]	Plast [kg/inv.]	Tidningar [kg/inv.]
Falkenberg	20,19	18,23	1,96	8,18	9,35
Varberg	28,31	16,8	1,73	6,19	8,85
Sverige	21,4	17,7	1,7	8,0	

5.2 Avfallsanläggningar i Varberg

Här listas de avfallsanläggningar som finns i Varberg, både privata och kommunala.

Avfallsanläggning Hunnstad/Tjärby

Läge: Hunnestad 7:16

Bewi Circular Sweden

Läge: Vagnen 3

Typ av avfall: EPS (frigolit)

Bilskroten i Varberg C.A. Hansson

Läge: Däcket 1

Typ av avfall: Bilskrot

Br Larsson återvinningsverksamhet

Läge: Järlöv 8:1

Typ av avfall: Schaktmassor

Börsarp avfallsupplag (återvinningscentral 2019)

Läge: Skällinge-Börsarp 2:3

Markteknik Sverige AB

Läge: Sparrhornet 5

Typ av avfall: Schaktmassor

Munkagård Bilskrot AB

Läge: Munkagård 1:203

Typ av avfall: Bilskrot

Svensk Lantbrukstjänst

Läge: Skällinge-börsarp 2:3

Typ av verksamhet: omlastningsplats

Varbergs energi AB

Läge: Sparrhornet 5

Typ av avfall: Schaktmassor

Mantum

Läge: Vagnen 7

Verksamhetskod: 90:40, 90.60, 90:110

Typ av avfall: Metallavfall, pappers- och pappförpackningar, trä, plast, bygg- och rivningsavfall

Metoder för återvinning eller bortskaffning: Sortering

Stena Recycling

Läge: Signalen 14

Verksamhetskod: 90:30, 90:50, 90:70, 90:90, 90:110.

Typ av avfall: Glas, gips, plast, trä, järn- metallskrot, brännbart avfall, inert avfall, farligt avfall, papper, gummi

Metod för återvinning eller bortskaffning: Sortering

Kretslopp och recycling i Sverige AB

Läge: Veddice 33:3 och Tjärby 2:13, verksamhet bedrivs två tillfällen om året som de annonserar om

Verksamhetskod: 90.40

Typ av avfall: Ensilagesträck film, storsäckar från utsäde och gödningsmedel, plansiloplast, fiberduk, hylsor, nät och snören. Dunkar.

Metod för återvinning eller bortskaffning: Insamling och sortering

Massoptimering Väst AB

Läge: Värö-backa 21:2

Verksamhetskoder: 20.40, 90:40, 90:110

Typer av avfall: Schaktmassor, jord och sten, betong, asfalt, tegel, ris och stubbar

Massoptimering Väst AB

Läge: Syllinge 8:3

Verksamhetskod: Just nu har de verksamhetskod 90:40, 90:80 och 90:110 men har ansökt och fått tillstånd för inertdeponi, de beräknar att ta tillståndet i anspråk under januari 2023 då kommer verksamhetskoderna vara: 90:40, 90:110, 90:80, 90:310

Typer av avfall: Jord, sten, schaktmassor och lera, betong, tegel, asfalt

Varbergs Schakt

Läge: Spannarp 23:20

Verksamhetskod: 90.40, 90:110

Typer av avfall: Schaktmassor, jord och sten

Miljöschakt Väst AB

Läge: Trönninge 9:5

Verksamhetskod: 90:40, 90:100, 90:80

Typer av avfall: Asfalt, berg, sprängsten, fyllnadssand, jord

PreZero Recycling AB

Läge: Kardanen 2

Verksamhetskod: 90.60

Typer av avfall: Farligt avfall

Varberg Vatten AB, Åvc Östra Hamnvägen

Läge: Getakärr 9:6

Typ av avfall: verksamheten nedlagd

Varberg Vatten AB, Åvc Tvååker

Läge: Tvååker

Verksamhetskod: 90:40, 90:60

Typ av avfall: Hushållens grovavfall och farliga avfall

Metoder för återvinning eller bortskaffande: Mellanlagring, sortering,

Varberg Vatten AB, Åvc Veddige

Läge: Veddige

Verksamhetskod: 90:40, 90:60

Typ av avfall: Hushållens grovavfall och farliga avfall

Metoder för återvinning eller bortskaffande: Mellanlagring, sortering,

Varberg Vatten AB, Åvc Holmagärde

Läge: Eldstaden 12

Verksamhetskod: 90:40, 90:50

Typ av avfall: Hushållens grovavfall och farligt avfall, (sådan avfall som inte ska läggas i soptunnan eller lämnas till producentansvar).

Metod för återvinning eller bortskaffning: Mellanlagring

6. Uppgifter om nedlagda deponier i Varberg

6.1 Allmänt

Miljöproblematiken kring nedlagda deponier är överhängande och uppmärksamheten kring detta har skärpts. Enligt Naturvårdsverket har kommunerna ett ansvar för att riskbedöma nedlagda deponier och vidtaga åtgärder om det behövs för att förebygga olägenheter. Kommunen har deltagit i ett gemensamt deponiprojekt i Halland rörande inventering av nedlagda deponier. Länsstyrelsen i Hallands län utförde inventeringen medan kommunen stod för finansieringen. Inventeringen utfördes enligt Naturvårdsverkets MIFO-metodik, fas I (Metodik för Inventering av Förorenade Områden). Inventeringen är sammanställd i en rapport av Länsstyrelsen. För de deponier som har fått en högre riskklass (1 och 2) behövs ytterligare utredning och eventuellt även någon form av åtgärd.

Inventering av äldre nedlagda deponier i Varberg

Under 2015 och 2016 inventerades totalt 29 deponier i Varberg. Av dessa hamnade 14 deponier i riskklass 2 och 15 deponier i riskklass 3.

6.2 Generella åtgärder enligt Naturvårdsverket

De inventerade upplagens läge bör anges i kommunens översiktsplan. På platserna bör om möjligt också införas bestämmelser om generellt förbud mot grävning, borrhning och liknande. Anledningen till att sådana bestämmelser införs är att upplagen och dess omedelbara omgivning utgör en påverkad zon där schaktning, pumpning mm, kan påverka upplagets innehåll och starta processer som ger läckage av miljöstörande ämnen. En bra regel är därför att låta upplaget och dess närområde förbli så intakt som möjligt genom att reglera den framtida markanvändningen.

Följande planrekommendationer föreslås i Naturvårdsverkets rapport 3857 om gamla avfallsupplag:

"Varje avfallsupplag och dess nära omgivning utgör ett specifikt skyddsområde. Inom

detta skyddsområde bör generellt gälla förbud mot grävning, schaktning, dikning, borring, dämning samt större uttag av grundvatten. Vid avgränsning av erforderligt skyddsområde bör hänsyn tas till naturliga förutsättningar och motstående intressen. Ny bebyggelse bör ej heller tillkomma inom denna skyddszon. Eventuell förekomst av angränsande mossmarker utgör en ofta effektiv buffertzoon och bör därför behållas intakta."

Som en del i att uppnå det nationella miljömålet gällande giftfri miljö har Naturvårdsverket satt upp tre etappmål gällande förorenade områden. Etappmålen ska bidra till att öka takten för efterbehandling av förorenade områden. Etappmålen innebär att:

- Minst 25 procent av områdena med mycket stor risk för människors hälsa och miljön (riskklass 1) ska vara åtgärdade år 2025.
- Minst 15 procent av områdena med stor risk för människors hälsa och miljön (riskklass 2) ska vara åtgärdade år 2025.
- Användningen av annan teknik än schaktning följt av deponering, utan föregående behandling av massor, ska ha ökat år 2020.

6.3 Handlingsplan

Kommunen har en framtagna handlingsplan. Handlingsplanen innehåller en prioriteringslista och tidsplan för att nå de nationella föreslagna målen. Prioriteringen av deponierna är baserad dels utifrån riskbedömningen från utförd inventering enligt MIFO-metodiken fas I, dels deponiernas lokalisering och närhet till bostäder eller värdefullt naturområde. Tidsplanen är satt med syfte att bidra till uppfyllnad av Naturvårdsverkets tre etappmål.

De nedlagda deponierna i riskklass 2 och riskklass 1 bör utredas enligt MIFO-metodiken fas II. Arbetet med MIFO fas II baseras på resultaten från fas I och innebär att översiktliga undersökningar utförs med provtagningar av t.ex. mark och grundvatten. Syftet med dessa undersökningar är att utreda föroreningsituationen och skaffa tillräckligt med kunskaper för att med rimlig säkerhet kunna klassificera deponin i rätt riskklass.

Riskklassningen av deponierna kan komma att ändras efter provtagningen beroende på resultatet. För att riskklassningen ska kunna sänkas ska provtagningen var utförd på ett sådant sätt och resultatet av provtagningen ska visa på att läckage med stor sannolikhet kan uteslutas och att inte betydande läckage förväntas ske i framtiden. Riskklassen kan komma att höjas om provtagningen visar på att det föreligger större risk för människors hälsa och miljö än vad som bedömdes i inventeringen.

Riskklassningen i fas II ligger till grund för utredning om deponin bör efterbehandlas och åtgärder vidtas.

Att gräva bort en hel deponi, sanera föroreningsinnehållet och därefter återdeponera massorna anses inte vara något realistiskt åtgärdsalternativ. Istället kan olägenheter förhindras genom att minska spridningen av lakvatten. Detta kan ske med t.ex. mer effektiv täckning av deponin och i vissa fall lokal lakvattenrening.

Prioriteringslista för Varbergs kommun (Handlingsplan nedlagda deponier)

Prioriteringslista för utredning av nedlagda deponier i riskklass 2

Enligt de nationella miljömålen ska samtliga objekt i riskklass 1 och 2 vara åtgärdade senast år 2050. Till år 2025 ska 25 % av alla objekt i riskklass 1 och 15 % av alla objekt i riskklass 2 vara åtgärdade.

Deponierna kommer att utredas enligt nedan angiven prioriteringsordning för att förebygga olägenheter för människors hälsa och miljö. Inom tidsperioderna är deponierna inte rangordnade.

År 2018 till 2025

Deponi	Kommentar
Gåsakullas AFA Karl-Gustavs AFA Hunnestads byggdeponi	Deponierna bedöms utgöra mycket stor risk för människa och miljö. Spridningsrisken och spridningsförutsättningarna är stor. Innehåller troligtvis föroreningar med hög farlighet. Omfattas av de sex deponier som fått högst prioritering av Länsstyrelsen i inventeringen.

År 2026 till 2035

Deponi	Kommentar
Kustsanatoriets deponi Firestone Gummiddeponi Skällinges AFA Annebergs AFA	Avfallen är helt eller till viss del inte täckta vilket ökar risken för exponering. Ligger relativt avskilt från bostadsbebyggelse men i närhet till vattenområden. Tre av deponierna omfattas av de sex deponier som fått högst prioritering av Länsstyrelsen i inventeringen.

År 2036 till 2045

Deponi	Kommentar
Tångabergets AFA Åhs AFA Träslövsläge AFA (2)	Deponierna ligger i närhet till bostäder och inom tätbebyggt område.

År 2046 till 2050

Deponi	Kommentar
Sibbarps AFA Källtorps AFA	Bedöms som låg föroreningsnivå. Människor uppehåller sig sällan i närheten.

6.4 Nedlagda avfallsupplag i Varberg

Större kommunala deponier i Varberg där sluttäckning slutförts eller pågår

Avfallsupplag	Typ av avfall som deponerats	Verksamhet mellan	Eventuell riskklass och kommentar
Bösarp	Bygg- och rivningsavfall	1990–2008	Godkänd avslutningsplan finns, sluttäckningen klar juni 2017.
Hunnestad	Byggavfall	1982–2000	Godkänd avslutningsplan finns, sluttäckt och klar oktober 2018
Veddige	Industriavfall, kommunalt avfall	1964–1990	Godkänd avslutningsplan, sluttäckt och klar 2021
Lassebacka	Kommunalt avfall, industriavfall, slam, byggavfall, slaktavfall	1962–1979	Godkänd avslutningsplan finns, arbetet med sluttäckningen sker i samarbete mellan kommunen och Trafikverket.

Resultat inventering 2015–2016 av äldre deponier i Varberg

Namn	Kommunal	Icke kommunal	Inte inventerad	Riskklass	Pågående arbete (avslutningsplan)
Annebergs AFA	X			2	
Buas AFA	X			3	
Bösarps AFA	X		X		X Sluttäckt
Derome såg		X		2	
Eternirör och Gyproc industrideponi		X		3	
Firestones gummideponi		X		2	
Gåsakullas AFA	X			2	
Hunnestads byggdeponi	X			2	
Hunnestads deponi	X		X		X Sluttäckt
Karl-Gustavs AFA	X			2	
Karl-Gustavs AFA, skjutbana	X		X		X Sluttäckt
Kungsäter	X			3	
Kustsanatoriets		X (Landstinget)		2	
Källtorps AFA	X			2	
Källtorps AFA (2)		X		3	
Lassebacka AFA	X		X		X Sluttäckning pågår
Lindhovs AFA		X	X		
Lobergsslätt AFA	X			3	
Ringhals brandtipp		X		3	
Sandals AFA	X			3	
Sibbarps AFA	X			2	
Skällinges AFA	X			2	
Strängbetongs deponi		X		2	
Södra Cells deponi etapp 1 & 2		X		2	
Södra Cells deponi etapp 3 & 4		X	X		
Tjärbys AFA 1		X		3	
Tjärbys AFA 2		X		3	
Träslövsläge AFA	X			3	
Träslövsläge AFA (2)	X			2	
Tångabergets AFA	X			2	

Veddige AFA	X		X		X
Värö-Backas AFA	X			3	
Västra Deromes betongdeponi		X		3	
Åhs AFA	X			2	
Ängarnas AFA	X			3	
Stenbrott i Varberg	X	X		3	

7. Miljökonsekvensbeskrivning av Avfallsplan för Varbergs kommun 2024–2030

7.1 Sammanfattning

Avfallsplanen för Varbergs kommun beskriver mål för avfallshantering och övergripande inriktning för åtgärder för att nå målen. Utgångspunkten för avfallsplanens målsättningar är bland annat de globala målen, nationella målsättningar (miljökvalitetsmålen) samt lokala mål inom hållbar utveckling.

Avfallsplanens genomförande kommer bidra till minskad miljöpåverkan jämfört med nollalternativet, främst genom effektivare avfallshantering, ökad utsortering, förebyggande och minimering av avfall, samt informations- och kommunikationsinsatser som ska bidra till beteendeförändringar och hållbar konsumtion.

Den negativa miljöpåverkan vid genomförandet av avfallsplanen bedöms sammantaget vara liten. Det är framför allt transporter och utvecklingen av insamlingssystem i samhället, som står för den negativa miljöpåverkan, men miljövinster från bland annat åtgärder som rör avfallsförebyggande, avfallsminskning, återanvändning och återvinning bedöms vara större än de negativa konsekvenserna från genomförandet av planen.

Den sammantagna bedömningen är således att avfallsplanens genomförande har en minskad klimat- och miljöpåverkan jämfört med nollalternativet.

7.2 Bakgrund

Avfallsplan för Varbergs kommun 2024–2030 är den nya planen som tar ut riktningen för avfallshanteringen i Varbergs kommun fram till 2030.

Behov av och syfte med miljökonsekvensbedömning

Vid framtagandet av en ny avfallsplan, eller vid större förändringar av befintlig avfallsplan, ska enligt miljöbalken och miljöbedömningsförordningen, en strategisk miljöbedömning göras. Syftet med miljöbedömningen är att miljöaspekter kopplade till planen ska integreras i framtagandet och även ge en grund för antagandet av planen. Enligt kap. 6 11§, Miljöbalken, ska en miljöbedömning göras av en plan om dess genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Inom ramen för miljöbedömningen ska enligt 6 kap. 12§, Miljöbalken, en miljökonsekvensbeskrivning upprättas, där den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra, identifieras, beskrivas och bedömas.

Avfallsplanens syfte

Avfallsplanen ska utgöra ett styrande dokument för kommunen samt Vivab, och som långsiktigt styr avfallshanteringen i riktning mot ett mer hållbart samhälle med minskade mängder avfall och ökad resurshushållning.

Det övergripande syftet med avfallsplanen är att avfallshanteringen inom kommunen ska ske på ett sätt så att avfallet kan förebyggas, minimeras och skapa förutsättningar för cirkulära material- och produktflöden för att på så vis bidra till omställningen till cirkulär ekonomi och förflyttningar uppåt i avfallstrappan. Planens syfte är också att:

- Minska avfallets mängd och farlighet.
- Bidra till att lagstiftning efterlevs.
- Bidrar till målsättningar för avfallshantering och inom miljö- och klimat på olika nivåer (globalt, inom EU och nationellt).
- Utveckla avfallshanteringen inom kommunerna.

Avfallsplanens innehåll

I Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2017:2) finns beskrivet vad en kommunal avfallsplan ska innehålla. I avfallsplanen (med bilagor) finns redovisat bland annat beskrivning av målsättningar, en handlingsplan med mål och åtgärder, nulägesbeskrivning av insamlingsystem, avfallsmängder (kommunalt avfall) och utvecklingsområden, samt nedlagda deponier och uppföljning av föregående avfallsplan. Grunden i avfallsplanen bygger på avfallstrappan (avfallshierarkin) där prioritetsordningen går uppifrån och ner. Med utgångspunkt i avfallstrappan, tillsammans med bland annat de nationella etappmålen och generationsmålet, Agenda 2030, den nationella avfallsplanen och gällande lagstiftning, samt samråd under avfallsplanens framtagningsprocess, har ett antal målområden för avfallsplanens inriktning definierats. Avgränsningar har också gjorts utifrån ovan nämnda utgångspunkter.

Målområdena och målen i avfallsplanen ser ut enligt följande (till varje mål finns ett antal delmål kopplade, för mer information kring dessa hänvisas till avfallsplanens textdel).

Målområde: Den tomma tunnan – *Minimera avfallet*

Mål 1: Kunskapen om hur vi tar hand om våra gemensamma resurser har ökat och fler hållbara val sker i vardagen. Hållbar konsumtion har blivit en självklarhet för oss som bor och verkar i kommunen.

Mål 2: Matsvinnet har minskat

Mål 3: Användandet av engångsprodukter har minskat inom kommunens verksamheter och bolag.

Mål 4: Det interna återbruket av möbler samt andra inventarier och utrustning har ökat inom kommunen och bolag.

Målområde: Den cirkulära resursen - *Det finns inget avfall*

Mål 5: Den totala mängden restavfall från hushållen har halverats per person fram till 2030 jämfört med 2020.

Mål 6: Utsorteringen av matavfall har ökat och renheten är fortsatt hög.

Mål 7: Det cirkulära produkt- och materialflödet har ökat genom effektivare avfallshantering samt fler och renare fraktioner på återvinningscentralerna.

Mål 8: Det finns en masshanteringsstation för jord- och schaktmassor och inom kommunen arbetar man strategiskt och operativt för cirkulär masshantering.

Målområde: Det gröna samhället – *Trivsamma, trygga miljöer och god service*

Mål 9: Nedskräpningen har minskat.

Mål 10: Invånarna är nöjda med avfallshanteringen.

Avfallsplanens förhållande till andra planer och program

Avfallsplanen förhåller sig till andra planer och program genom att både påverkas av och påverka dessa planer och program i båda kommunerna. Följande planer och program som har påverkat och samverkat med avfallsplanen eller som avfallsplanen kan utgöra underlag till:

- Planer för hållbarhetsfrågor
- Översiktsplan
- Kemikalieprogram
- Energi- och klimatplan
- Detaljplaner

Utöver detta kommer avfallsplanen ha påverkan på utformningen av handlingsplaner för bland annat nedskräpning, hantering av engångsmaterial och elektronik, källsortering inom kommunens verksamheter och bolag, samt intern återvinning av möbler och andra inventarier.

Framtagande av planen och samråd

Vivab tilldelades uppdraget att ha det samordnade ansvaret för framtagningsprocessen av kommunens avfallsplan. En arbetsgrupp bestående av representanter från kommunen och Vivab har arbetat med att ta fram avfallsplanen, med stöd från en styrgrupp med representanter från kommunen och Vivab.

Tidigt samråd: Arbetsgruppen har tillsammans med representanter från kommunens förvaltningar och bolag haft tidigt samråd för att arbeta fram ett förslag till avfallsplanen. Dessa samråd har skett dels i form av workshops, dels i samråd/dialog med kommunens hållbarhetsnätverk.

Representanter workshop	Kommunens hållbarhetsnätverk
Serviceförvaltningen	Kommunstyrelsens förvaltning
Socialförvaltningen	Förskole- och grundskoleförvaltningen
Förskole- och grundskoleförvaltningen	Hamn- och gatuförvaltningen
Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen	Kultur- och fritidsförvaltningen
Hamn- och gatuförvaltningen	Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen
Samhällsutvecklingskontoret	Serviceförvaltningen
Stadsbyggnadskontoret	Stadsbyggnadskontoret
Kommunstyrelsens förvaltning, NOD	Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen
Kommunstyrelsens förvaltning, Ekonomi	Varbergs bostad
Kommunstyrelsens förvaltning, SUK/MEX	Varbergs Energi
Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen	Arena Varberg
VFAB	Varbergs Fastigheter
Vivab	Hallands Hamnar
	Vivab

Formellt samråd: Det framtagna förslaget översändes till berörda intressenter inom kommunen samt externa intressenter. Beredningstiden för remissvar var tre månader. Samtidigt publicerades annons dels i Varbergs tidning, dels på sociala medier, där allmänheten och andra intressenter gavs möjlighet att inkomma med synpunkter på förslaget till avfallsplan. Samtliga inkomna remissvar har beaktats och dokumenterat. I de fall synpunkter bedömts relevant har justeringar och tillägg gjort i förslaget till avfallsplan. I andra fall har inkomna synpunkter besvarats utanför avfallsplanen, eller kommer hanteras under genomförandefasen av avfallsplanen.

Remiss skickad till	Remissvar
Kommunstyrelsen	Ja
Barn- och utbildningsnämnden	Ja
Bygglövsnämnden	Ja
Hamn- och gatunämnden	Ja
Kultur- och fritidsnämnden	Nej
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	Ja
Servicenämnden	Ja
Socialnämnden	Ja
Varbergs Bostad	Nej
Varbergs Energi	Nej
Varbergs Fastighets AB	Nej
Räddningstjänsten Väst	Nej
Halmstad kommun	Nej
Halmstad Energi och Miljö	Nej
Kungsbacka kommun	Nej
Länsstyrelsen	Ja
Naturskyddsföreningen	Ja
Hyresgästföreningen	Nej
Villaägarna	Nej
Förpacknings- och tidningsinsamlingen	Nej
EMC	Nej
Överförmyndarnämnden	Ja (men avser inte att svara)
Vivab	Ja

Utställning: Utställning av förslag till avfallsplan ska pågå under minst fyra veckor och ske även vid mindre ändringar av planen. Innan utställningen påbörjas ska kommunen informera på varberg.se. I informationen ska uppgifter finnas om förslagets innebörd, var och under vilken tidsperiod utställningen sker samt till vem som synpunkterna ska lämnas. Inkomna synpunkter ska beaktas och samråd och utställning dokumenteras.

Efter utställning ska förslaget till avfallsplan vid behov revideras av arbetsgruppen. Hur synpunkter från utställningen har beaktats ska beskrivas skriftligt och ingå i underlag till beslut om antagande.

Politisk förankring: Kommunstyrelsens arbetsutskott har informerats om innehållet i planen och givits möjlighet att ställa frågor inför beslut om att skicka ut förslaget på remiss.

7.3 Metod för miljöbedömning av avfallsplanen

Bedömningsgrunder och avgränsningar

Avfallsplanen ska gynna och verka för hållbar utveckling, det vill säga stödja de mål som finns uppsatta inom olika nivåer (globalt, EU, nationellt, lokalt) inom både avfallsområdet och hållbar utveckling. Avfallsplanen *Från avfall till resurs*, bidrar totalt sett till en positiv utveckling kring hållbarhet och avfallshantering. Åtgärder ska främja resurshushållningen av naturresurser genom att öka möjligheterna för materialåtervinning, återanvändning samt förebyggande och minimerande av avfall. Genom att främja hållbar utveckling, har avfallsplanens genomförande i huvudsak en positiv påverkan på människors hälsa och miljö.

Miljöaspekter och huvudområden

Miljökonsekvensbeskrivningen av denna plan inriktar sig på de mest väsentliga miljöaspekterna och miljöeffekterna av dessa. Dessa miljöaspekter syftar till aktiviteter och tjänster som inom avfallshanteringen rör avfallsplanen och som väsentligen kan påverka miljön genom miljöeffekter.

6 kap. 2 §, Miljöbalken, anger vilka miljöaspekter som ska beaktas vid en miljöbedömning. Av dessa bedöms följande aspekter, och där med miljöeffekter, vara väsentliga eller eventuellt kunna vara väsentliga för genomförandet av avfallsplanen:

1. **Människors hälsa**; här behandlas främst åtgärder för att säkra hanteringen av farligt avfall, insamlingens påverkan genom buller samt minskad nedskräpning.
2. **Materiella tillgångar och resurshushållning**; här behandlas främst åtgärder för att öka andelen av avfallet som återanvänds och återvinns. Förebyggande av avfall behandlas även här.
3. **Bebyggelse och kulturmiljö**; här behandlas främst ny, om- och tillbyggnationer på grund av ändrade insamlingssystem eller liknande.
4. **Luft-, buller- och klimatfaktorer**; här behandlas främst transporter.
5. **Mark och vatten**; här behandlas åtgärder vid nedlagda deponier samt dagvatten från lagring av återvunnet material.

I 6 kap. 7 §, Miljöbalken, framgår att det är planens genomförande som ska miljöbedömas, det vill säga de åtgärder som planeras genomföras för att avfallsplanens mål ska nås. Planens påverkan beskrivs i övergripande ordalag utifrån vad som har bedömts rimligt utifrån planens innehåll, detaljeringsgrad och tillgänglig kunskap. Miljöpåverkan från de anläggningar i drift som finns inom kommunerna beskrivs inte i detalj utan detta hanteras inom ramen för tillståndsprövning/anmälningsärende och tillsyn för dessa anläggningar.

Geografisk och tidsmässig avgränsning

Fokus för miljöbedömningen och miljökonsekvensbeskrivningen ligger på den lokala påverkan på kommunen. Miljöpåverkan från avfallshantering är dock inte enbart lokal, utan transporter till anläggningar utanför kommunerna förekommer i stor utsträckning, och miljöpåverkan från dessa transporter bedöms endast generellt. Vidare, miljöpåverkan som antas uppstå till följd av behandling av avfall vid behandlingsanläggningar i andra kommuner eller länder, hanteras i tillståndsansökan till dessa anläggningar, varför dessa utelämnas i denna miljökonsekvensbeskrivning.

Bedömningen görs i huvudsak av genomförandet av avfallsplanen fram till det år som anges som tidsram för respektive mål (med tillhörande åtgärder) som formulerats i avfallsplanen.

Klimatanpassningar

För att möta de framtida utmaningarna kring miljö- och klimatpåverkan, handlar det även om att anpassa oss till det som redan orsakas av mänsklig aktivitet, för att minska en accelererande effekt av miljö- och klimatförändringarna. Att i detalj förutsäga utvecklingen av dess förändringar ligger utanför avfallsplanens ramar, men dessa förändringar kan komma att påverka framtidens avfallshantering och bör i den mån det är möjligt beaktas vid genomförandet av denna avfallsplan. Följande aspekter kan identifieras som en följd av miljö- och climateffekter:

- Framkomlighet som en följd av förändrade vattenförhållanden så som översvämningar och kraftiga regn som kan hindra framkomligheten, underminera vägar och orsaka markskred, vilket kan påverka avfallshantering och transporter.
- Avlopp och slam vid reningsverk och från enskilda brunnar kan påverkas av ändrade vattenförhållanden.
- Ändrade vattenförhållanden kan också påverka nedlagda deponier genom till exempel sättningar och/eller förorening av grundvatten.
- Ökad temperatur kan leda till problem och risker med:
 - o Ökad lukt från mögel.
 - o Ökad andel skadedjur.
 - o Ökad risk för bränder (i till exempel flismaterial).
 - o Ökat problem med invasiva arter.
- Klimatförändringar kan också orsaka starka stormar vilket kan medföra ökad risk för spridning av avfall till naturen om avfallshanteringssystemen inte är anpassade.

Nollalternativet om avfallsplanen inte genomförs

6 kap. 11 § Miljöbalken, anger att uppgifter om miljöpåverkan och den sannolika utvecklingen av miljön om avfallsplanen *inte* genomförs ska beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen. Detta beskrivs som ett nollalternativ i miljökonsekvensbeskrivningen och utgår ifrån om föreslagen avfallsplan inte beslutats och därav inte genomförs.

Att inte genomföra avfallsplanen skulle bland annat innebära följande miljöpåverkan:

- Medvetenheten kring hållbar konsumtion skulle fortsatt vara låg bland medarbetare och invånare, samt kommunikationsinsatser kring förebyggande, minimering och hållbar konsumtion skulle inte genomföras och således torde möjligheterna till förflyttningar i avfallstrappan inte vara lika sannolika att inträffa, samt att avfallsmängderna skulle vara fortsatt höga-
- Mål för att minska den totala mängden avfall, minska mängden avfall till deponi och minska mängden oönskat material till förbränning bedöms inte uppfyllas i samma utsträckning. Vilket medför att mindre avfallsmängder går till återvinning och således större mängd avfall skulle deponeras eller gå till förbränning.
- Kommunens verksamheter och bolag som idag saknar källsortering skulle inte införa detta vilket innebär fortsatt höga avfallsmängder och osorterat

material som istället skulle gå till förbränning. En minskad återvinningsgrad för verksamheter och bolag medför ett försämrat resursutnyttjande för dessa avfallsfraktioner.

- Renheten på avfallsfraktionerna skulle fortsatt ligga kvar på samma nivåer, vilket innebär utnyttjade resurser som istället går till förbränning, samt risk för spridning av skadliga och giftiga ämnen.
- Nedskräpningen skulle vara kvar på samma nivåer som idag. Skräp bedöms vara sämre än deponi då detta är en okontrollerad avfallsfraktion och påverkar natur, miljö, djur och människor, samt bidra till oattraktiva miljöer.
- Andelen av det matavfall som uppstår och som förblir utnyttjat skulle förbli hög, samt att matsvinnet skulle fortsatt vara på samma nivå som idag. Matavfall är en utmärkt källa för produktion av biogas och biogödsel. Matproduktion står för en relativt stor klimat- och miljöbelastning vilket gör fortsatt högt matsvinn står för en fortsatt onödig påverkan.
- Omhändertagandet av jord- och schaktmassor bedöms inte ske i den utsträckning som avfallsplanen föreslår, vilket medför risker för att föroreningar sprids samt fortsatt mycket transporter för att ta hand om dessa massor.

Att genomföra Avfallsplanen *Från avfall till resurs*, bedöms totalt sett medföra positiva effekter för människors hälsa och för miljön, i jämförelse med nollalternativet om planen inte genomförs. Om denna avfallsplan inte genomförs saknas strategi och plan för att utveckla och förbättra avfallshanteringen längst hela avfallskedjan och på så sätt skulle klimat- och miljöpåverkan, samt påverkan på människors hälsa, vara större än vad ett genomförande skulle innebära.

Avfallsplanens bidrag till att uppfylla globala och nationella mål

En viktig uppgift för avfallsplanen är att under framtagandet ta hänsyn och involvera målsättningar på olika nivåer, globalt, EU, nationella och lokalt. Avfallsplanen – *Från avfall till resurs*, har haft som syfte att ha dessa målsättningar som grund och således har målsättningarna i denna avfallsplan sin grund i dessa målsättningar. I textdelen till avfallsplanen finns beskrivet vilka målsättningar som ligger till grund och som avfallsplanen bidrar till.

Miljökvalitetsnormer

I avfallsplanen beaktas miljökvalitetsnormer och att genomförandet av åtgärderna ska verka för en god miljö och för människors hälsa.

Avfallsplanens genomförande bedöms inte överskrida någon av följande miljökvalitetsnormer:

- Luftkvalitetsförordningen (SFS 2010:477)
- Vatten (SFS 2004:660)
- Fisk- och musselvatten (SFS 2001:554)

7.4 Avfallsplanens betydande miljöpåverkan

Nedan redovisas avfallsplanens miljöpåverkan, samt åtgärder för att förhindra att en negativ miljöpåverkan uppstår. Bedömningen görs med utgångspunkt i avfallsplanens mål för avfallshantering i Varberg. Som nämns ovan så har samtliga mål kopplingar till målsättningar på olika nivåer för att bidra till en hållbar

utveckling. Varje måls miljöpåverkan bedöms också utifrån de fem miljöaspekterna som nämnd ovan (numrerade 1–5 i texten nedan).

Mål 1: Kunskapen om hur vi tar hand om våra gemensamma resurser har ökat och fler hållbara val sker i vardagen. Hållbar konsumtion har blivit en självklarhet för oss som bor och verkar i Varberg.

Målets bidrag till andra mål: Ökad medvetenhet bland invånarna och medarbetarna, hållbar konsumtion, ökad sortering, minskade avfallsmängder samt efterlevnad av informationsansvaret som ligger på kommunerna.

Målets påverkan på miljöaspekter: Målet bedöms inte påverka miljöaspekterna negativt, utan bedöms istället en positiv effekt på miljöaspekterna 1 och 2.

För att driva igenom förändringar i avfallsplanen är kommunikation avgörande. Mycket av informations- och kommunikationsinsatserna kommer ske digitalt (hemsida, e-post, sociala media) både internt och externt, men det kan även bli aktuellt med fysiska utskick i form av brev eller liknande med information. Fysiska utskick sker på återvinningsbart material. Den övergripande bedömningen av kommunikationsinsatserna är att de har en positiv inverkan på miljön då de verkar för att öka medvetenheten och kunskap, samt skapa beteendeförändringar med syftet att förändra bland annat sortering, återvinning, återanvändning och konsumtion.

Mål 2: Matsvinnet har minskat.

Målets bidrag till andra mål: Mindre miljö- och klimatpåverkan, resurshushållning, minskning av matsvinn, minskad mängd avfall.

Målets påverkan på miljöaspekter: Målet har ingen påverkan på någon av miljöaspekterna, istället bidrar målet positivt till miljöaspekterna 1, 2 och 4.

Matsvinn är oönskat matavfall (det vill säga, det består av mat som skulle kunnat ätas upp om den hanterats på rätt sätt och ätits upp i tid) och går att undvika. Livsmedelsproduktion står för en stor del av klimat- och miljöpåverkan och således är vinsterna med att minska matsvinnet tydlig. Minskat matsvinn får en direkt effekt på matproduktionen.

Inga negativa effekter på klimat- och miljö från minskat matsvinnet går att identifiera. Transporter av livsmedel bedöms minska och livsmedel utnyttjas bättre. Matavfall som uppstår går till biogas- och biogödselproduktion, denna produktion kan påverkas av att minskade mängder biologiskt avfall kommer in till anläggningen i och med minskat svinn. Samtidigt är utsorteringen av oundvikligt matavfall relativt lågt, vilket gör att när utsorteringen av oundvikligt matavfall ökar är bedömningen att det ändå sker en nettoökning av biologiskt avfall som går till biogas- och biogödselproduktion.

Mål 3: Användandet av engångsprodukter har minskat inom kommunens verksamheter och bolag.

Målets bidrag till andra mål: Minskad miljö- och klimatpåverkan, minskad mängd avfall, minskad nedskräpning, cirkulära materialflöden och förflyttning i avfallstrappan.

Målets påverkan på miljöaspekter: Den samlade bedömningen av att minska användningen av engångsprodukter är att, på både kort och långsikt, har detta ingen negativ påverkan på miljöaspekterna. Istället finns en positiv påverkan på 1, 2 och 4.

Engångsprodukter är produkter som används en gång innan de slängs. Användandet av dessa produkter bidrar till ökad användning av gemensamma resurser och ökad mängd avfall, samt att det bidrar till ett slit- och slängbeteende där det finns risk för ett onödigt överanvändande av engångsprodukter. Bedömningen är att minskad användning av engångsprodukter enbart har positiva effekter på miljö och klimat genom minskad produktion, minskade transporter av produkter och av avfall, samt minskade avfallsmängder. Vissa engångsprodukter går att ersätta med andra engångsprodukter i annat material eller med flergångsprodukter, i dessa fall kan substitutionen initialt innebära en ökad miljö- och klimatbelastning beroende på ersättningsproduktens dignitet, eller ligga kvar på samma belastningsnivå som tidigare. Det går att minska mängden engångsprodukter avsevärt utan att riskera säkerhet och hygien.

Mål 4: Det interna återbruket av möbler samt andra inventarier och utrustning har ökat inom kommunen och bolag.

Målets bidrag till andra mål: Mindre miljö- och klimatpåverkan, avfallsförebyggande, resurshushållning, hållbar konsumtion, cirkulära produktflöden och förflyttning i avfallstrappan.

Målets påverkan på miljöaspekter: Även om ökad återanvändning av möbler och andra inventarier kan bidra till ökade interna transporter och lagring, så är den totala bedömningen att ökad återanvändning totalt sett minskar påverkan på miljöaspekt 3 och 4, samt att det har en positiv påverkan på miljöaspekterna 1 och 2.

Det finns en stor potential inom kommunen i att minska miljö- och klimatbelastningen genom att öka den interna återanvändningen av möbler och andra inventarier jämfört med nyinköp. De negativa konsekvenserna av intern återanvändning ligger kring logistiken där det behövs uppvärmda lokaler för att mellanlagra möbler och andra inventarier, samt interna transporter. Detta ska dock ställas mot miljökonsekvenserna av att producera nya produkter och transport av dessa produkter, vilket gör att den sammantagna bedömningen är att intern återvinning bidrar till minskad miljö- och klimatbelastning.

Mål 5: Den totala mängden restavfall från hushållen har halverats per person fram till 2030 jämfört med 2020.

Målets bidrag till andra mål: Minskade avfallsmängder, minska avfallsets farlighet, resurshushållning, cirkulära materialflöden och förflyttning i avfallstrappan.

Målets påverkan på miljöaspekter: Målet kan ha negativ påverkan på miljöaspekt 3 i utformningen av nya/ fler insamlingssystem, samt miljöaspekt 4 beträffande eventuell ökning av transporter. För att minska påverkan på miljöaspekt 3 bör utformningen av nya/ fler insamlingssystem sträva efter att ha så liten miljö- och klimatpåverkan som möjligt och vara utformade för långsiktigt användande. Beträffande miljöaspekt 4 bör transporterna vara logistiskt effektiva samt sträva efter att bli klimatneutrala på sikt. Målet bedöms ha positiv inverkan på miljöaspekt 1 och 2.

Målet syftar till att minska bland annat mängden förpackningar, farligt avfall (inklusive elavfall), textil och plast (som inte är förpackningar) i restavfallet. Det finns två delar som är viktiga för att minska restavfallet. Den ena delen handlar om att förebygga och minska avfallet genom ökad medvetenhet och förändrade konsumtionsbeteenden, vilket gör att mängden restavfall minskar. Den andra delen är att få en bättre utsortering av återvinningsbart material från restavfallet. Plockanalyser visar att en relativt stor andel av det restavfall som går till förbränning hellre hade kunnat gå till materialåtervinning.

Minimering av avfall är den mest önskade vägen att gå, då detta innebär att inga produkter vare sig produceras eller transporteras eller blir till avfall. Därefter kommer ökad utsortering som kan bidra till minskade avfallsmängder. Ökad utsortering för materialåtervinning förflyttar avfallet i avfallstrappan och ökar det cirkulära flödet av befintligt material, vilket innebär en betydligt lägre klimat- och miljöbelastning än att producera nytt material.

Ökad utsortering kan i viss mån innebära ökade transporter för avfallshantering, beroende på vilka logistiklösningar som finns. Men dessa ökade transporter bedöms ur ett klimatperspektiv ge lägre påverkan jämfört med att utnyttja befintliga resurser i cirkulära system.

Mål 6: Utsorteringen av matavfall har ökat och renheten är fortsatt hög.

Målets bidrag till andra mål: Minskad miljö- och klimatpåverkan, resurshushållning, minskad mängd restavfall, cirkulära materialflöden och förflyttning i avfallstrappan.

Målets påverkan på miljöaspekter: Målet har främst negativ påverkan på miljöaspekt 4 beträffande ökade transporter, samt eventuellt miljöaspekt 3 beroende på utformningen av sorteringsystemen. För att minska påverkan på miljöaspekt 3 bör utformningen av nya/ fler insamlingsystem sträva efter att ha så liten miljö- och klimatpåverkan som möjligt och vara utformade för långsiktigt användande. Beträffande miljöaspekt 4 bör transporterna vara logistiskt effektiva samt sträva efter att bli klimatneutrala på sikt. Målet bedöms ha positiv inverkan på aspekterna 1 och 2.

Matavfall som hamnar i restavfallet är en outnyttjad resurs när det går till förbränning. Ökad utsortering av matavfall ger ökad produktion av biogas och biogödsel. Biogasen ersätter fossila bränslen och biogödsel ersätter konstgödsel i ett mer naturligt kretslopp. I och med obligatorisk utsortering av matavfall kan det i viss mån innebära ökade transporter för hantering av matavfallet, men vinsterna med att öka utsorteringen av matavfall bedöms som större än förlusterna vid eventuellt ökade transporter.

Mål 7: Det cirkulära produkt- och materialflödet har ökat genom effektivare avfallshantering samt fler och renare fraktioner på återvinningscentralerna.

Målets bidrag till andra mål: Mindre miljö- och klimatpåverkan, avfallsförebyggande, ökad service, ökad medvetenhet, hållbar konsumtion, resurshushållning, cirkulära material- och produktflöden samt förflyttning i avfallstrappan.

Målets påverkan på miljöaspekter: Eventuella ombyggnationer av återvinningscentralerna och ökade transporter kan ha påverkan på miljöaspekt 3 respektive 4. För att minska påverkan på miljöaspekt 3 bör utformningen av

nya/ fler insamlingssystem sträva efter att ha så liten miljö- och klimatpåverkan som möjligt och vara utformade för långsiktigt användande. Beträffande miljöaspekt 4 bör transporterna vara logistiskt effektiva samt sträva efter att bli klimatneutrala på sikt. Målet bedöms ha positiv inverkan på aspekterna 1 och 2.

Idag finns goda möjligheter att sortera avfall efter olika fraktioner på kommunernas återvinningscentraler, men det finns också potential att öka dessa sorteringsmöjligheter. Fler fraktioner ger dels renare avfall, dels ökad möjlighet till materialåtervinning. Utveckling av Återbruket ökar livslängden på prylar och minskar konsumtionen av nyproducerade varor.

Fler fraktioner innebär fler transporter för bortförsel av avfall från återvinningscentralerna. I viss mån kan även transporter för lämnning öka om invånarna sorterar ut mer avfall för återvinning och därmed besöker återvinningscentralerna oftare. Den totala miljö- och klimatpåverkan bedöms dock ändå minska genom ökat omhändertagande av fler fraktioner som går till materialåtervinning.

Mål 8: Det finns en masshanteringsstation för jord- och schaktmassor och inom kommunen arbetar man strategiskt och operativt för cirkulär masshantering.

Målets bidrag till andra mål: Hållbar samhällsutveckling, minskad miljö- och klimatpåverkan, resurshushållning, giftfri miljö.

Målets påverkan på miljöaspekter: Anläggning av yta för uppläggningsplats påverkar miljöaspekt 3 negativt, men detta ska ställas mot andra tillfälliga ytor som idag används mellanlagring av dessa massor. Positiv påverkan på miljöaspekt 1, 2 och 4.

Hantering av jord- och schaktmassor innefattar många transporter. En gemensam uppläggningsplats för dessa massor ökar kontrollen över massorna, samt minskar transporterna. Bedömningen är att en bättre logistklösning för jord- och schaktmassor kommer minska miljö- och klimatbelastningen.

Mål 9: Nedskräpningen har minskat.

Målets bidrag till andra mål: Minskad miljö- och klimatpåverkan, bevarande av ekosystem och biologisk mångfald, resurshushållning, giftfri miljö, efterlevnad av lagkrav.

Målets påverkan på miljöaspekter: Utökning av insamlingssystem i offentlig miljö och ökade transporter kan ha påverkan på miljöaspekt 3 respektive 4. För att minska påverkan på miljöaspekt 3 bör utformningen av nya/ fler insamlingssystem sträva efter att ha så liten miljö- och klimatpåverkan som möjligt och vara utformade för långsiktigt användande. Beträffande miljöaspekt 4 bör transporterna vara logistiskt effektiva samt sträva efter att bli klimatneutrala på sikt. Bedömningen är att målet har en positiv påverkan på miljöaspekt 1, 2 och 5.

Nedskräpning sätts ibland som det lägsta steget i avfallstrappan, under deponi, då detta är en okontrollerad avfallsfraktion. De aktiviteter som är kopplade till nedskräpning är städning, ökade möjligheter till att slänga skräp i offentlig miljö samt kommunikationsinsatser. I viss mån kan omhändertagandet av skräpet samt eventuellt införande av fler sopkärl i offentlig miljö, innebära fler transporter och initial påverkan från produktion av kärl. Vinsterna med att minska nedskräpningen och förekomsten av skräp bedöms dock vara större än den negativa miljö- och klimatpåverkan som skräpminskningsinsatserna innebär. Till

exempel så bryts plastskräp ner till mikroplaster som kan tas upp av organismer och transporteras vidare i näringskedjan, samt att sorteringsmöjligheter i offentlig miljö ökar det cirkulära materialflödet.

Mål 10: Invånarna är nöjda med avfallshanteringen.

Målets bidrag till andra mål: Ökad medvetenhet, ökad service, resurshushållning, utsortering.

Målets påverkan på miljöaspekter: Ingen väsentlig påverkan på någon av miljöaspekterna förekommer genom att nå målet. Däremot är bedömningen att insatserna har en positiv påverkan på aspekterna 1 och 2.

Insatserna för att öka kundnöjdheten och servicen för invånarna baseras huvudsakligen på informations- och kommunikationsinsatser. Till exempel tydligare skyltning och fysiska utskick med information har en negativ miljö- och klimatpåverkan, men syftet med målet är att öka medvetenheten hos invånarna och därmed minska avfallsmängderna och öka sorteringen av det avfall som ändå uppstår, bedöms vara mer positivt för miljö och klimat än de negativa effekterna från insatserna.

Sammantagen bedömning av avfallsplanens miljöpåverkan

Som nämnts tidigare är avfallsplanens främsta syfte att efterleva målsättningar och lagstiftning på olika nivåer (globalt, EU, nationellt och lokalt) som främjar effektiv avfallshantering och hållbar utveckling. Målen, och åtgärderna som knyter an till målen, stödjer detta syfte och bedöms i sin helhet minska miljö- och klimatpåverkan. Vissa åtgärder kan bland annat innebära fler avfallstransporter samt initialt ökade inköp för bättre logistik och sorteringssystem, vilket främst påverkar miljöaspekt 3 och 4. Den sammantagna bedömningen, där både negativ och positiv miljö- och klimatpåverkan tas i beaktande och ställs emot varandra, är att genomförandet av avfallsplanen kommer ha en positiv påverkan på utvecklingen för miljö och klimat jämfört med nollalternativet.

Bedömningen är också att genomförandet av planen inte har någon påverkan på miljö kvalitetsnormerna som nämns ovan.

Avfallsplanens mål och åtgärder följer målsättningar globalt, inom EU, nationellt och lokalt, målsättningar som verkar för hållbar utveckling och minskad miljö- och klimatpåverkan.

8. Styrmedel

Styrmedel utgör en viktig del i avfallshanteringen och genomförandet av avfallsplanen för att nå de uppsatta målen och för de åtgärder som beskrivs i avfallsplanen, samt när det gäller efterlevnad av lagar, förordningar och direktiv. De aktuella styrmedel som kopplas till avfallsplanen är de som nämns i avfallsförordningen.

8.1 Fysisk samhällsplanering

Varberg är en tillväxtkommun. I byggandet av det hållbara samhället behöver avfallshanteringen vara en del av den grundläggande infrastrukturen och således en del av den fysiska samhällsplaneringen, vilken bör ta hänsyn till hur avfall ska samlas in och transporteras på effektivt sätt. Även möjligheten till cirkulära flöden bör finnas med i planeringen, så som till exempel masshantering, nya anläggningar för cirkulära flöden, samt möjligheten till återbruk av produkter i närmiljö. För att möjliggöra detta och möta framtida behov är det viktigt att beakta detta dels i ett tidigt skede i samhällsplaneringen, dels i utvecklingen av befintliga områden som inte är aktuella för detaljplanering. På så sätt kan fysisk samhällsplanering utgöra ett viktigt styrmedel för att nå målen i avfallsplanen.

Det ska säkerställas att det finns ytor och utrymme för avfallshantering inom byggnader och på fastigheter för att underlätta sortering, insamling och transport av det avfall som uppstår från hushåll och verksamheter. Även att det i planeringen säkerställs långsiktig hantering av avfall, så som till exempel plats för framtida återvinningscentraler och stationer för masshantering. Samarbete mellan kommunen och Vivab är en viktig del i detta arbete.

8.2 Miljötillsyn

Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn enligt miljöbalken över företag och andra verksamheter. Detta är kommunens styrmedel som kan påverka hur företag och andra verksamheter hanterar avfall. Tillsynsmyndigheterna kan ge råd, men vid behov också förelägga verksamhetsutövare att förbättra sin avfallshantering. Det är inte bara miljöfarliga verksamheter som behöver miljötillsyn, utan tillsynsmyndigheten utför även tillsyn på bland annat skolor, restauranger, butiker och andra verksamheter för att kontrollera att verksamheterna efterlever kommunens renhållningsordning och andra krav. Det går alltid att förbättra resurshushållningen och det är ofta möjligt att ställa krav på åtgärder.

8.3 Upphandling

Offentliga upphandlingar och inköp är ett betydande styrmedel som ger kommunerna stora möjligheter att påverka och förebygga uppkomsten av avfall. Så långt det är möjligt bör hänsyn tas till en produkts hela livscykel vid upphandling (inklusive eventuella förpackningar). På så sätt bidrar man till målen i avfallsplanen. Upphandling har identifierats som ett utvecklingsområde i denna avfallsplan.

8.4 Kommunikation och information

Kommunikations- och informationsinsatser riktade till hushåll och verksamheter är ett viktigt verktyg för att främst sprida kunskap kring avfalls- och resurshantering i syfte att öka medvetenheten och nå beteende förändring, och kan därmed bidra till förändringar i linje med målsättningarna i avfallsplanen. I denna plan kommer kommunikation vara ett viktigt verktyg i påverkansarbetet. Kommunikations- och informationsinsatser är främst riktade till kommunens invånare, men spelar också en viktig roll för den interna omställningen inom kommunen och dess bolag.

8.5 Avfallstaxa

Avfallstaxan som tas ut i Varberg ska täcka kostnader för hämtning och behandling av kommunalt avfall samt mottagandet och hanteringen av avfall på återvinningscentralerna. Taxan fastställs och beslutas av kommunfullmäktige. Likställighetsprincipen är en viktig grund för taxan och den innebär att alla invånare i Varberg ska behandlas på samma sätt, vilket innebär att en viss typ av avfallshämtning ska kosta lika mycket oavsett var i Varberg man bor. Avfallstaxan ska fungera enligt självkostnadsprincipen, vilket innebär att de avgifter som tas ut för hanteringen av kommunalt avfall inte får vara större än den totala kostnaden för hanteringen. Avfallstaxan är ett viktigt styrmedel för att kunna påverka invånarna och verksamheter att ändra sitt beteende kring både mängden och sorteringen av avfallet. Enligt miljöbalken får avfallstaxan miljöstyras. Det är också sedan 1a augusti 2020 möjligt att finansiera kommunikationsinsatser för förebyggande arbete och för att minska avfallsmängderna, via avfallstaxan då kommunerna enligt lag har informationsansvar.

8.6 Lokala avfallsföreskrifter

Tillsammans med avfallsplanen, utgör de lokala avfallsföreskrifterna kommunens renhållningsordning vilket är ett styrdokument för kommunens arbete att minska avfallets mängd och farlighet. Dessa avfallsföreskrifter är kommunens komplement till den nationella lagstiftningen. Det är ett juridiskt dokument som ger kommunerna möjlighet att genom avgifter styra hanteringen av kommunalt avfall i en önskad riktning för att nå målen i avfallsplanen.

De lokala avfallsföreskrifterna reglerar hur det kommunala avfallet ska omhändertas och hur det ska sorteras inför hämtning och omhändertagande.

Kommunen är enligt miljöbalken ansvarig för insamling, transport och omhändertagande av det avfall som uppstår i kommunen och som faller under kommunens ansvar. På vilket sätt kommunen uppfyller sitt ansvar och hur avfallet ska överlämnas till kommunen framgår av de lokala avfallsföreskrifterna.

9. Ordförklaring och definitioner

Avfall	Varje föremål eller ämne som innehavaren gör sig av med, avser eller är skyldig att göra sig av med.
Avfallstaxa	Avgift som kommunen tar ut för att finansiera hantering av det avfall som ligger under kommunalt ansvar. I grunden får avfallstaxan enligt miljöbalken endast finansiera hantering av det kommunala avfallet. Det är också tillåtet att använda avfallstaxan för att finansiera kommunikationsinsatser som syftar till att minska och förebygga avfallet från kommunens invånare och verksamheter.
Avfallstrappan	Avfallshierarkin/avfallstrappan regleras i ramdirektivet om avfall och är implementerad i svensk lagstiftning genom olika bestämmelser och miljölagstiftning. Avfallstrappan visar prioriteringsordning för i vilken ordning olika behandlingsmetoder för avfall som bör användas för att minimera miljö- och klimatpåverkan. Styrmedel så som förbud mot att deponera brännbart och organiskt avfall verkar för att uppfylla avfallshierarkin. Översta steget är att förebygga och minska avfallets mängd och farlighet, därefter följer återanvändning, förberedelse för återanvändning, materialåtervinning, annan återvinning (till exempel energiutvinning och biogasproduktion), och sist bortskaffande genom till exempel deponering.
Cirkulär ekonomi	Cirkulär ekonomi innebär ett samhälle där resurser används effektivt i giftfria cirkulära flöden och ersätter jungfruligt material. Det övergripande målet är att bidra till att miljö- och klimatmålen nås. Cirkulär ekonomi skiljer sig alltså från den linjära ekonomin i vilken materialflödet går från jungfruligt material, via produkt och konsumtion för att i slutändan bli avfall där varken material eller produkter omhändertas. Sedan 2020 finns ett regeringsbeslut för en handlingsplan och strategi för cirkulär ekonomi och omställningen i Sverige.

Deponi	Ett kontrollerat upplag för avfall som inte går att förbränna, materialåtervinnas eller återanvända, och inte avses att flyttas. Deponi är det lägsta steget i avfallstrappan. Detta ska inte förväxlas med tidigare så kallade soptippar där deponi av avfall skedde okontrollerat.
Engångsprodukter	Engångsprodukter är avsedda att användas vid ett tillfälle för att därefter kasseras.
Farligt avfall	Farligt avfall avser sådant avfall som har egenskaper som gör att det måste hanteras särskilt för att inte skada levande organismer och/eller miljö.
Fastighetsnära insamling	Insamling vid fastighetsgränsen eller vid överenskommen eller anvisad plats inom rimligt avstånd från fastigheten.
Förberedelse för återanvändning	Förberedelse för återanvändning är ett återvinnings-förfarande. Enligt definitionen innebär det att kontrollera, rengöra eller reparera något som är avfall så att det kan återanvändas utan ytterligare behandling. Detta kan ske genom mottagningshall eller containrar för återanvändning på ÅVC eller genom andra återanvändningstjänster.
Förebyggande av avfall	Åtgärder som vidtas för att förebygga att det över huvud taget uppstår avfall, exempelvis genom minskad konsumtion eller delat ägande. Förebyggande är det översta steget i avfallstrappan och definieras som åtgärder som vidtas innan ett ämne, ett material eller en produkt blivit avfall. Det syftar till att en minskad mängd avfall bidrar till att minska den negativa påverkan på miljö, klimat och organismer genom minder utsläpp av bland annat växthusgaser och skadliga ämnen.
Grovavfall	Grovavfall är den del av kommunala avfallet som är så tungt eller skrymmande att det inte är lämpligt att samla i kärl eller säck, samt som i vissa fall går att materialåtervinna eller återanvända.
Hushållsavfall	<i>Nu mer kallat "kommunalt avfall", vilket också inkluderar jämförligt avfall.</i>
Jungfruligt material	Det material som utvinns från jordskorpan för att producera produkter, det vill säga nytt material som inte tidigare ingått i ett cirkulärt materialflöde.
Kommunalt avfall	Avser avfall från hushåll och sådant avfall som kommer från andra verksamheter/företag/organisationer som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushållen.
Kommunens verksamhetsavfall	Sådant avfall som uppstår i kommunens verksamheter (till exempel förskolor, skolor,

äldreomsorg, kommunkontor, reningsverk) och som inte är kommunalt avfall.

Kärlavfall

Den del av det kommunala som vanligtvis läggs i sopkärlet, exklusive avfall till materialåtervinning (förpackningar), grovavfall och farligt avfall.

Matavfall

Livsmedelsavfall från livsmedelskedjan (hushåll, restauranger, storkök, butiker och livsmedelsindustrin). Biologiskt lättnedbrytbart avfall som består av såväl ätbar mat som icke ätbar mat (ben, kärnor, sump och skal), och som på kort tid kan brytas ner i biologiska processer. Matavfall samlas in från hushåll samt verksamheter och företag.

Matsvinn

Ätbar mat som slängs, och består av mat som skulle kunnat ätas upp om den hanterats på rätt sätt och ätits upp i tid. Även kallat onödigt matavfall. Hit räknas också bland annat dryck som hälls ut i vasken, avskrap från tallrikar och rester i förpackningar.

Producentansvar

Skyldigheter för producenter att se till att avfall samlas in, transporteras bort, återvinns, återanvänds eller bortskaffas på ett sätt som kan krävas för en miljö- och hälsomässigt godtagbar avfallshantering. Producentansvar finns till exempel för förpackningar, returpapper, bilar, däck, elavfall och läkemedel.

Restavfall

Den del av hushållens (samt verksamheter och företag) avfall som hamnar i kärle (eller samlas in genom bland annat säck, underjordiskbehållare, sopsugsystem, containers) för hämtning och går till förbränning. Restavfallet är allt det avfall som inte går att materialåtervinnas eller återanvändas. Det vill säga det avfall som kvarstår efter att matavfall, farligt avfall, förpackningar, returpapper, elavfall, grovavfall och annat avfall som omfattas av producentansvaret, sorteras ut.

Resurs

I avfallsplanen är den övergripande betydelsen för ordet ”resurs” avfall som är av den art och material att det går att återvinna eller återanvända.

Resurseffektiv

Innebär att ta till vara på så mycket material som möjligt från avfall för att till exempel utnyttja som resurs i produktion av nya produkter.

Skräp

Skräp kan förekomma i både marinmiljö och på marken (i stadsmiljö och i naturområden). Nedskräpning orsakas av människor som slänger skräp i sin omgivning. Verksamheter, vind och djur kan också bidra till nedskräpning, då ofta kopplat till bristfällig avfallshantering så som när avfallssystem inte är slutna (papperskorgar, containrar etcetera). Skräp är inte en del av avfallstrappan, men ses ibland som det lägsta

steget, sämre än deponi, då det är en okontrollerad avfallsfraktion.

Återanvändning/återbruk Innebär att en produkt eller komponent som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som den ursprungligen var avsedd för.

Återvinning Innebär att materialet i en produkt eller komponent kommer till nytta som ersättning för annat material (jungfruligt) eller förbereds för att komma till sådan nytta eller en avfallshantering som innebär förberedelse för återanvändning. Hit hör bland annat materialåtervinning, energiutvinning, kompostering och annan biologisk omvandling.

Återvinningscentral (ÅVC) Bemannad central där hushåll (samt verksamheter och företag, dock inte farligt avfall) kan lämna grovavfall, trädgårdsavfall, elavfall, farligt avfall och annat återvinningsbart avfall. Avfallslämnaren sorterar själv avfallet i olika behållare.

Återvinningsstation (ÅVS) Obemannad station för returpapper och förpackningar. Avfallet sorteras i olika behållare av avfallslämnaren.